

ประวัติศาสตร์การผลิตซ้ำภาพตัวแทนและการเคลื่อนไหวทางวาทกรรมของเกย์ และหญิงข้ามเพศในสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวของไทยช่วงปี พ.ศ. 2467-2532

The History of the Representation Reproduction and Discursive Activism by Gays and Transgender Women in Thai Print News Media During 1924-1989

กั้วาฬ ฟองแก้ว (Kangwan Fongkaew)¹

ปีเตอร์ เอ. แจ็คสัน (Peter A. Jackson)²

Received: January 26, 2025

Revised: February 26, 2025

Accepted: March 11, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประวัติศาสตร์การผลิตซ้ำภาพตัวแทนเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศ รวมทั้งปฏิบัติการเคลื่อนไหวทางวาทกรรมของเกย์และหญิงข้ามเพศในสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวของไทย โดยใช้แนวคิดภาพตัวแทนและการเคลื่อนไหวทางวาทกรรม เก็บข้อมูลผ่านการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวที่บันทึกไว้ในสำนักหอสมุดแห่งชาติ ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม Atlas.ti ผลการศึกษาพบการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศ จำนวน 610 ข่าว ระหว่างช่วงปี พ.ศ. 2467-2532 โดยการผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศในสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวได้ผันแปรไปตามบริบททางประวัติศาสตร์และวาทกรรมที่ถืออำนาจในแต่ละยุคสมัยภายใต้ 3 วาทกรรมหลัก คือ วาทกรรมการแพทย์จิตวิทยา และปัญหาสังคม นอกจากนี้ การศึกษาพบหลักฐานใหม่ทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับปฏิบัติการเคลื่อนไหวทางวาทกรรมของเกย์และหญิงข้ามเพศในสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวที่มุ่งต่อรองกับวาทกรรมหลักที่ถืออำนาจในแต่ละยุคสมัย โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกฎหมายสมรสเท่าเทียม สิทธิของหญิงข้ามเพศในการเข้าร่วมประกวดนางสาวสยาม และกฎหมายรับรองค่านามานามของบุคคลข้ามเพศ

คำสำคัญ: เกย์, หญิงข้ามเพศ, ภาพตัวแทน, วาทกรรม, ข่าว

Abstract

This research aimed to examine the history of representation reproduction of gay and transgender women, as well as the practices of discursive activism by gays and transgender women in Thai print news media. The study employed the concepts of representation and discursive activism, collecting data through purposive sampling from print news media in The National Library of Thailand. Content and textual analysis were conducted using Atlas.ti software. The study identified a total of 610 news reports on gays and transgender women during 1924-1989. The results revealed that the representation reproduction of gays and transgender woman in the print news media was influenced by historical contexts and hegemonic discourses of specific historical periods: medical, psychological, and social problem discourses. Furthermore,

¹ ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Department of Communication Arts, Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University

² School of Culture History and Language, ANU College of Asia and the Pacific, The Australian National University

the study uncovered the new historical evidence of discursive activism among gays and transgender woman aiming to negotiate with the hegemonic discourses of their time, especially regarding gender equality in marriage law, rights of transgender women to participate in the national beauty pageant competition, and gender recognition law for transgender people, as reported in the print news media.

Keywords: Gay, Transgender Woman, Representation, Discourse, News

บทนำ

ในมิติทางวารสารศาสตร์ อัตลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะเกย์และหญิงข้ามเพศ ถูกนำเสนออย่างแพร่หลายในสื่อด้านข่าวของไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันผ่านภาพตัวแทน (representation) (Hall, 1997) ภายใต้วาทกรรมหลักที่ถืออำนาจนำ (hegemonic discourse) เกี่ยวกับกลุ่มบุคคลดังกล่าวในแต่ละยุคสมัย รวมทั้งผลิตซ้ำภาพตัวแทนดังกล่าวจนกลายเป็นภาพเหมารวม (stereotype) ของสังคมต่อเกย์และหญิงข้ามเพศที่แตกต่างไปจากเพศชายและหญิงทั่วไป ดังนั้น การรับรู้เกี่ยวกับภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศ สังคมไทยในบางมิติและในแต่ละยุคสมัยสามารถส่งผลให้เกิดภาพตีตราและการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มบุคคลดังกล่าวอย่างแพร่หลายในสังคมไทย (กังวาล พองแก้ว, 2563; De Lind van Wijngaarden, Jan, & Fongkaew, 2020)

ที่ผ่านมา พบการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศในสังคมไทยหลากหลายมิติ อาทิ การศึกษาผ่านคัมภีร์ทางศาสนาอย่างพระไตรปิฎกและเรื่องราวในชาดกต่าง ๆ ภาพจิตรกรรมฝาผนัง เรื่องราวของบุคคลสำคัญ วรรณคดี วรรณกรรม กฎหมาย ภาพยนตร์ การขับเคลื่อนทางสังคมของผู้มีความหลากหลายทางเพศ (นฤพนธ์ ด่วงวิเศษ, 2553; สุไลพร ชลวิไล, 2562) หรือการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับวาทกรรมเกี่ยวกับเกย์ในสังคมไทยผ่านสื่อและป๊อบคัลเจอร์ต่าง ๆ (เทอดศักดิ์ รมจำปา, 2545) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ในมิติของสื่อด้านข่าวในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศยังมียุ่อย่างจำกัด และมีความจำเป็นในการศึกษาให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น (จิตติมา ภาณุเดช, 2551; ฐิติกร เตรยาภรณ์, 2543; สุไลพร ชลวิไล, 2562) เนื่องจากสื่อด้านข่าวสามารถเข้าถึงผู้รับสารจำนวนมาก รวมทั้งหลักการสำคัญของสื่อด้านข่าว เน้นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ยึดถือข้อเท็จจริง เน้นความถูกต้องแม่นยำ และข้อมูลที่ครบถ้วน เนื่องจากข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอต้องผ่านกระบวนการคัดกรองและตรวจสอบจากกองบรรณาธิการมืออาชีพ การนำเสนอของสื่อด้านข่าวจึงมักได้รับการยอมรับจากผู้รับสารว่ามีความเป็นข้อเท็จจริง (fact) และมีความน่าเชื่อถือ (สุกัญญา บุรณเดชาชัย, 2548) โดยเฉพาะก่อนเข้าสู่ยุคสื่อดิจิทัล สื่อด้านข่าว โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าว มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของผู้คนในระดับสูงเนื่องจากทางเลือกในการรับสื่อของผู้รับสารยังมีจำกัด ด้วยเหตุนี้ การนำเสนอของสื่อด้านข่าวจึงสามารถส่งผลกระทบต่อการรับรู้โดยทั่วไปของสังคมโดยรวม โดยเฉพาะภาพตัวแทนของกลุ่มเกย์และหญิงข้ามเพศในแต่ละยุคสมัย (Jackson, 1995)

อย่างไรก็ตาม กระบวนทัศน์ใหม่ในการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ได้ถูกยกระดับจากการทำความเข้าใจผู้คนในฐานะผู้รับสารที่เชื่อเชื่อ (passive receiver) ไปสู่ฐานะผู้ใช้สื่อที่มีความตื่นตัว (active user) โดยการศึกษาเหล่านี้ค้นพบว่าผู้ใช้สื่อหรือผู้ที่ปรากฏในสื่อมีคุณสมบัติของความเป็นผู้กระทำการและสามารถใช้สื่อเพื่อสื่อสารความหมายหรือประเด็นทางสังคมที่ตนเองต้องการ ซึ่งล้วนแต่เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจผู้ใช้สื่อบนแพลตฟอร์มดิจิทัล อาทิ การสื่อสารผ่านแพลตฟอร์ม YouTube (Abidin & Cover, 2018) การสื่อสารผ่านแพลตฟอร์มแบบทราบนส์มีเดีย (มรรยาท อัครจันทโชติ, 2560) การสื่อสารผ่าน hashtags (Ming, 2022) หรือ

การสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย (กังวาล พงแก้ว และยิ่งยอด มัญชุวิสิฐ, 2566) เป็นต้น แต่ยังไม่พบกระบวนการทัศนในการความเข้าใจผู้ใช้สื่อให้ไปถึงระดับของการเป็นผู้ใช้สื่อที่ตื่นตัวในการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ในมิติของสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับภัยและหญิงข้ามเพศมาก่อน ดังนั้น การศึกษาผ่านกรอบคิดดังกล่าวจะสามารถพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ที่ครอบคลุมและรอบด้านมากขึ้นมากกว่าเดิม

ดังนั้น วัตถุประสงค์ของบทความนี้ คือ มุ่งศึกษาประวัติศาสตร์การผลิตซ้ำภาพตัวแทนของภัยและหญิงข้ามเพศในสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวของไทย รวมทั้งทำความเข้าใจปฏิบัติการเคลื่อนไหวทางวาทกรรมของภัยและหญิงข้ามเพศที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวดังกล่าว โดยผู้เขียนหวังว่าผลของการศึกษาค้นคว้าจะเป็นการถอดบทเรียนเกี่ยวกับบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวที่ส่งผลกระทบต่อภาพตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เป็นภัยและหญิงข้ามเพศในช่วงประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา รวมทั้งจะสามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงวิชาการที่ประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาหรือการฝึกอบรมด้านวารสารศาสตร์เพื่อยกระดับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีความละเอียดอ่อนต่อภัย หญิงข้ามเพศ และผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยรวมในอนาคต

แนวคิด-ทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดภาพตัวแทน (Representation)

แนวคิดภาพตัวแทน (representation) มุ่งทำความเข้าใจกระบวนการของสื่อในการคัดเลือกมิติในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านคุณสมบัติบางอย่างของวัตถุหรือบุคคลที่เด่นชัด เข้าใจง่าย เป็นที่รับรู้กันทั่วไป ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นการลดทอนความซับซ้อน ในขณะเดียวกันก็ขบเน้นความเด่นชัดของอัตลักษณ์ในวัตถุหรืออัตบุคคลลงให้เหลือเพียงไม่กี่อย่างเท่านั้นจนกลายเป็นภาพเหมารวม (stereotype) โดยภาพตัวแทนต่าง ๆ ที่ปรากฏในสังคมมักถูกประกอบสร้างขึ้นและแปรเปลี่ยนไปตามโครงสร้างอำนาจของกลุ่มคนที่ประกอบสร้างภาพตัวแทนเหล่านั้น โดยในมิติของสื่อมวลชน ตัวบทของสื่อจึงเป็นพื้นที่ของการแข่งขันช่วงชิงความหมาย โดยผู้ที่ถืออำนาจจะเป็นผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์ของตนลงไปในตัวบทที่นำเสนอ ดังนั้น การประกอบสร้างภาพตัวแทนของสื่อต่อกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจึงเป็นการประกอบสร้างภาพเหมารวมของคนกลุ่มนั้นทั้งหมดให้กลายเป็นอื่น (other) ที่ต่างไปจากพวกเรา (us) หากแต่ทว่ายังแฝงความ “ด้อยกว่า” (inferiority) เอาไว้ด้วย (Hall, 1997)

แม้มีการโต้แย้งว่าการสร้างภาพตัวแทนของสื่อเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากเนื่องจากเวลาและพื้นที่ของสื่อมีอยู่อย่างจำกัด แต่ก็ยังสามารถปฏิเสธได้ว่า การสร้างภาพตัวแทนของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งของสื่อมิได้เป็นเพียงแค่การสร้างความจริงที่อยู่ในโลกของสื่อเท่านั้น แต่ทว่ามีผลกระทบต่อบุคคลที่เป็นเป้าหมายของการสร้างภาพตัวแทนนั้นในโลกแห่งความเป็นจริงด้วย (กาญจนา แก้วเทพ, 2549) ดังนั้น การทำความเข้าใจกระบวนการนำเสนอภาพตัวแทนของสื่อจะช่วยสะท้อนให้เห็นว่าข้อมูลข่าวสารที่สื่อนำเสนอไม่ได้เพียงแต่นำเสนอความหมายที่มีอยู่แล้วในสังคมหรือโลกภายนอกมานำเสนอเท่านั้น หากแต่ความหมายทางสังคมนั้นได้ถูกประกอบสร้างขึ้นภายใต้วาทกรรมหลักที่ถืออำนาจในสังคม ดังที่จะกล่าวถึงต่อไป

แนวคิดการเคลื่อนไหวทางวาทกรรม (Discursive Activism)

ในการทำความเข้าใจแนวคิดการเคลื่อนไหวทางวาทกรรม (discursive activism) ควรทำความเข้าใจแนวคิด “วาทกรรม” (discourse) เป็นพื้นฐานเสียก่อน โดย มิเชล ฟูกูเกต์ (Michel Foucault) เสนอว่า วาทกรรมหมายถึง อำนาจที่ถูกสถาปนาจากความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งถูกนิยามว่าเป็นความจริง (truth) วาทกรรมจึงเป็นการใช้อำนาจและความพยายามสร้างพรมแดนเพื่อแบ่งแยก กีดกัน ลดทอน หรือการควบคุมมนุษย์ผู้อื่น ดังนั้น วาทกรรมคืออำนาจที่เกิดจากความรู้ในการกำหนดและบงการบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นเป้าหมาย

การก่อรูปวาทกรรมส่วนใหญ่มีจุดกำเนิดจากกลุ่มคนที่เชื่อว่ามีความสามารถและเข้าถึงสังคมได้ เช่น นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้นำในระดับต่าง ๆ เมื่อใดก็ตามที่วาทกรรมไหลเวียนเผยแพร่ออกไป ผู้คนจำนวนมากที่เป็นเป้าหมายของวาทกรรมมักกลายเป็นวัตถุนิรนาม และถูกใช้เป็นแหล่งอ้างอิงสาธารณะ เพื่อช่วยให้คำพูดต่าง ๆ ของกลุ่มคนที่ใช้ประโยชน์จากวาทกรรมเหล่านั้นมีความน่าเชื่อถือ และถูกยอมรับให้เป็นกรอบของสังคมหรือกรอบความรู้ในยุคนั้น ๆ (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2562) กรอบคิดเกี่ยวกับวาทกรรมของฟูโกต์จึงสามารถนำมาใช้ในการทำความเข้าใจกระบวนการผลิตซ้ำสร้างภาพตัวแทน (representation reproduction) ของสื่อเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศในแต่ละยุคสมัยได้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตาม ตามแนวคิดของฟูโกต์ การครอบงำของอำนาจและวาทกรรมย่อมไม่ได้มีผลต่ออัตบุคคลหรือกลุ่มคนในสังคมอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ปฏิบัติการเพื่อต่อต้านหรือต่อต้านวาทกรรมที่ถืออำนาจนำจึงสามารถเกิดขึ้นไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม โดยสะท้อนให้เห็นจากกระบวนการทัศน์ใหม่ในการศึกษาในมิติทางนิเทศศาสตร์ได้ยกระดับจากการทำความเข้าใจผู้คนที่อยู่ในฐานะผู้รับสารที่เชื่องเชื่อ (passive receiver) หรือแหล่งข่าว (source) ไปสู่ความเข้าใจในฐานะ “ผู้ใช้สื่อที่มีความตื่นตัว” (active user) โดย อะบิดิน และ โคเวอร์ (Abidin & Cover, 2018) ได้เสนอแนวคิด “การเคลื่อนไหวทางวาทกรรม” (discursive activism) ทั้งในมิติเชิงแนวคิดทฤษฎีและเชิงวิธีวิทยาเพื่อทำความเข้าใจปฏิบัติการ (practice) ของอัตบุคคลผ่านสื่อเพื่อสนับสนุนประเด็นทางสังคมและการเมืองที่ตนขับเคลื่อนในรูปแบบของการต่อรองกับวาทกรรมกระแสหลักที่ถืออำนาจนำอยู่ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวในการทำความเข้าใจการสื่อสารผ่านแพลตฟอร์ม YouTube ของทรอย ซิวาน (Troye Sivan) อินฟลูเอนเซอร์ชื่อดังชาวออสเตรเลีย โดยการศึกษาพบว่า ถึงแม้ว่าระบบปัญญาประดิษฐ์ของ YouTube ในช่วงที่ ทรอย ซิวาน มีชื่อเสียงอยู่ภายใต้นโยบายในการเซ็นเซอร์และจำกัดการเข้าถึงเนื้อหาที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศที่โจ่งแจ้ง แต่การศึกษาได้พบกลยุทธ์ที่ ทรอย ซิวานสามารถใช้แพลตฟอร์ม YouTube ในการขับเคลื่อนประเด็นทางสังคมของตนอย่างประสบความสำเร็จในที่สุด

ในมิติเชิงวิธีวิทยา อะบิดิน และ โคเวอร์ (Abidin & Cover, 2018) เสนอว่า ปฏิบัติการภายใต้แนวคิดการเคลื่อนไหวทางวาทกรรมนั้นเป็นการเคลื่อนไหวในมิติของพลเมืองทางเพศ (sexual citizenship) ที่ผสมผสานอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ (gender identity) และการเคลื่อนไหวทางสังคม (social activism) เข้าด้วยกัน ซึ่งประกอบด้วย 1) การประกอบสร้างตัวตนในฐานะอินฟลูเอนเซอร์เกย์ (queer influencer) ในมิติของพลเมืองทางเพศ (sexual citizenship) ผ่านการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว (self-disclosure) รวมทั้งการใช้ทุนทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมของตนเพื่อให้เกิดการยอมรับและการเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมย่อย (subculture) 2) การสื่อสารเนื้อหาสนับสนุนวาทกรรมเกย์ (discursive queer support content) ผ่านสื่อในฐานะพื้นที่ทางสังคม 3) การสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายเกย์ (queer networks) ในกลุ่มผู้มีชื่อเสียงที่ร่วมอุดมการณ์เดียวกัน (microcelebrity) และ 4) ผลกระทบจากการตรวจตราและความเปราะบางในเชิงสาธารณะ (public surveillance and vulnerability) โดยเฉพาะจากกลุ่มผู้สนับสนุนวาทกรรมหลักที่ถืออำนาจนำ

การประยุกต์ใช้แนวคิดการเคลื่อนไหวทางวาทกรรมซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวบนสื่อออนไลน์ในยุคสมัยใหม่ เพื่อทำความเข้าใจการเคลื่อนไหวบนสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวระหว่างปี พ.ศ. 2467-2532 นั้น ผู้เขียนได้ตระหนักถึงเงื่อนไขในการนำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นกรอบในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ในอดีต โดยคำจำกัดความเกี่ยวกับเกย์ในแนวคิดดังกล่าวหมายถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีปฏิบัติการต่อรองกับวาทกรรมเกี่ยวกับเพศสภาพแบบสองเพศถืออำนาจนำในสังคม (Abidin & Cover, 2018) โดยการเคลื่อนไหวของเกย์และหญิงข้ามเพศบนสื่อด้านข่าวระหว่างปี พ.ศ. 2467-2532 ก็ถือได้ว่าเป็นการเคลื่อนไหวที่ท้าทายกับ

วาทกรรมเกี่ยวกับเพศสภาพที่แบบสองเพศถืออำนาจนำในสังคมในอดีต แม้ว่า การต่อรองอาจไม่ถึงกับระดับของการล้นไหลทางเพศสภาพหรือรื้อสร้างแนวคิดแบบสารัตถนิยมทางเพศสภาพดังที่ปรากฏในยุคสมัยใหม่ แต่ปฏิบัติการของเกย์และหญิงข้ามเพศที่ต่อรองกับวาทกรรมที่ให้ความสำคัญกับเพศสภาพแบบสองเพศที่ถืออำนาจนำในระหว่างปี พ.ศ. 2467-2532 ก็สามารถถือได้ว่าเป็นคุณสมบัติของอินฟลูเอนเซอร์เคียร์ตามคำจำกัดความในแนวคิดดังกล่าว

คุณูปการหลักของแนวคิดการเคลื่อนไหวทางวาทกรรมต่อการศึกษาครั้งนี้คือมิติในเชิงวิธีวิทยาที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในมิติใหม่ ๆ เกี่ยวกับการขับเคลื่อนประเด็นทางสังคมของเกย์และหญิงข้ามเพศบนสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวในอดีต แม้วิธีวิทยาของแนวคิดดังกล่าวมีฐานคิดจากการเคลื่อนไหวบนสื่อออนไลน์ที่อินฟลูเอนเซอร์เคียร์ต้องใช้กลยุทธ์เพื่อต่อรองกับปฏิบัติการทางวาทกรรมที่ถืออำนาจนำผ่านทางเครื่องมือสมัยใหม่ อาทิ การถูกกีดกันจากนโยบายรัฐ หรือการถูกเซ็นเซอร์จากอัลกอริทึม แต่การใช้แนวคิดดังกล่าวเป็นกรอบทำความเข้าใจการเคลื่อนไหวบนสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวในยุคอดีตก็สามารถเผยให้เห็นกลยุทธ์การต่อรองกับปฏิบัติการทางวาทกรรมที่ถืออำนาจนำผ่านเครื่องมือต่าง ๆ ในยุคอดีตได้เป็นอย่างดี อาทิ การถูกวิพากษ์วิจารณ์จากกองบรรณาธิการ หรือการถูกโจมตีจากผู้สื่อข่าวและคอลัมนิสต์ เป็นต้น ดังนั้น แนวคิดการเคลื่อนไหวทางวาทกรรมจึงสามารถใช้เป็นกรอบในการทำความเข้าใจการเคลื่อนไหวของเกย์และหญิงข้ามเพศบนสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวในระหว่างปี พ.ศ. 2467-2532 ได้เป็นอย่างดี

การทบทวนวรรณกรรม

จากที่ได้กล่าวถึงไปเบื้องต้นว่าการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศในสื่อด้านข่าวยังมีอยู่อย่างจำกัด รวมทั้งผลการศึกษามักเห็นพ้องไปในทางเดียวกันว่าการนำเสนอส่วนใหญ่เป็นในลักษณะของการตีตราและเป็นภาพตัวแทนด้านลบ อาทิ การผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์หรือกระเทยที่ตลกขบขัน แสดงออกทางเพศสภาพอย่างเกินงาม มักมากในกาม หรือนำเสนอในรูปแบบโศกนาฏกรรม ทำให้สังคมไทยคุ้นเคยกับภาพตัวแทนของผู้มีความหลากหลายทางเพศในด้านลบ (จเร สิงห์โกวินท์, 2557; ฐิติกร เตรยาภรณ์, 2543; Fongkaew et al., 2017; Jackson, 1995) การผลิตซ้ำภาพตัวแทนในลักษณะดังกล่าวจึงตอกย้ำภาพเหมารวมด้านลบต่อกลุ่มเกย์และหญิงข้ามเพศ กลุ่มคนดังกล่าวจึงถูกมองจากสังคมไทยว่าเป็นผู้มีความผิดปกติและมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากบรรทัดฐานของสังคม รวมทั้งพบการกระจายของความเชื่อในสังคมว่าหากมีการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศอาจเป็นการส่งเสริม กระตุ้นให้เกิดการเลียนแบบในกลุ่มเยาวชน จนเกิดอคติและความหวาดกลัวต่อกลุ่มเกย์และหญิงข้ามเพศในวงกว้าง (จิตติมา ภาณุเดช, 2551; ฐิติกร เตรยาภรณ์, 2543; สุไลพร ชลวิไล, 2562; Fongkaew et al., 2017)

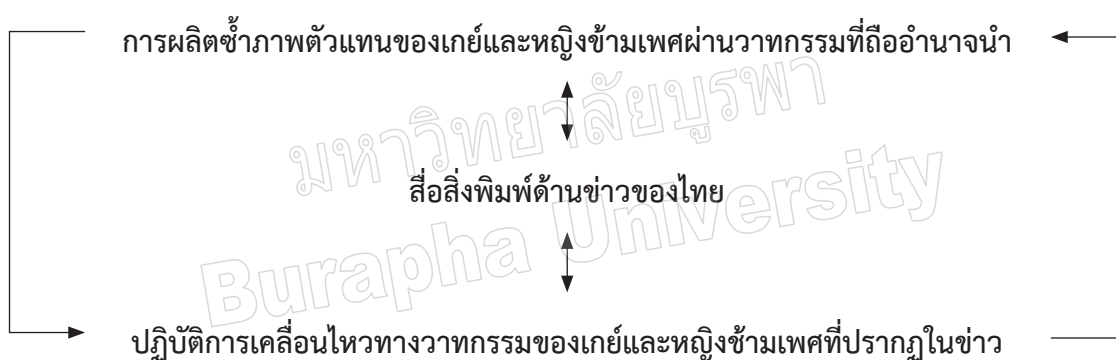
นอกจากนี้ ผู้เขียนได้ทบทวนการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศในสังคมไทยว่าเริ่มมีการแสดงตัวตนในพื้นที่สาธารณะตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 20 ผ่านการเดินพาเหรดและการทำงานด้านสุขภาวะทางเพศ (นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, 2553) โดยหลักฐานแรกของการขับเคลื่อนในนาม “ชุมชน” และ “องค์กร” ที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการโดยกลุ่มเกย์และหญิงข้ามเพศในประเทศไทยพบในปี พ.ศ. 2524 โดยมีการตั้งกลุ่มสิทธิเกย์ชื่อ “ชายขอบชาย” แต่กลุ่มดังกล่าวก็สลายตัวไปหลังจากนั้นอีกไม่นาน เนื่องจากอ้างว่าไม่พบการแบ่งแยกกีดกันเกย์ในสังคมไทย (ฐิติกร เตรยาภรณ์, 2543) โดยในช่วง พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา พบการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อเรียกร้องการยอมรับหรือการต่อสู้เรียกร้องสิทธิด้านสิทธิมนุษยชนของผู้มีความหลากหลายทางเพศ อาทิ การส่งเสริมสิทธิทางกฎหมายและการป้องกันความรุนแรงต่อกลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมถึง

งานชุมนุมทางสังคมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ (กุลภา วจนสาระ, 2551; จิตติมา ภาณุเดช, 2551; นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, 2553)

จากการทบทวนวรรณกรรมแสดงให้เห็นว่า สังคมไทยยังขาดการศึกษาวิจัยเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าว แม้ว่าพบการศึกษาที่ใกล้เคียงที่สุดคือ งานของ จิตติกร เตรยาภรณ์ (2543) แต่งานดังกล่าวเลือกศึกษาเพียงช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 เป็นต้นมา รวมทั้งมุ่งศึกษาจากสำนักข่าวเพียง 2 สำนัก คือ ไทยรัฐและสยามรัฐเท่านั้น โดยประเด็นที่สำคัญที่สุด คือ การศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาในเชิงปริมาณและทำความเข้าใจเกย์และหญิงข้ามเพศในฐานะผู้ตกเป็นข่าว มิใช่ในฐานะผู้ใช้สื่อที่ตื่นตัวแต่อย่างใด

ภาพ 1

กรอบแนวคิดและทฤษฎี

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) เก็บข้อมูลผ่านการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวทั้งภาษาไทยและอังกฤษที่นำเสนออย่างเป็นสาธารณะเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศที่มีบันทึกไว้ในสำนักหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นทางการเพื่อให้ผู้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและทำความเข้าใจในมิติทางประวัติศาสตร์ โดยกำหนดขอบเขตในการเก็บข้อมูลเริ่มจากปีที่พบหลักฐานเก่าแก่ที่สุด จนถึงปี พ.ศ. 2532 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่การระบาดของเอชไอวีเริ่มลดลงและการขับเคลื่อนในนามของชุมชนหรือองค์กรทางสังคมของกลุ่มเกย์และหญิงข้ามเพศได้เริ่มต้นขึ้น เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมได้พบการศึกษาในช่วงหลังปี พ.ศ. 2532 อยู่พอสมควรแล้ว (จิตติมา ภาณุเดช, 2551; นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, 2553; สุลิพร ชลวิไล, 2562) หลังจากนั้น ผู้เขียนได้เริ่มการวิเคราะห์ด้วยบท (textual analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ข้อมูลทั้งหมดที่เก็บรวบรวมได้ทั้งในรูปแบบของการนำเสนอเนื้อหาของข่าว ภาพประกอบข่าว ภาพการ์ตูน เป็นต้น

ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้เขียนเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาในส่วน of ข้อมูลที่เป็น “วัจนภาษา” (verbal language) อาทิ ภาษาและรูปแบบการนำเสนอข่าว รวมทั้งการวิเคราะห์ด้วยบท โดยเน้นการทำความเข้าใจการสื่อสารในรูปแบบ “อวัจนภาษา” (non-verbal language) อาทิ การ์ตูนและภาพประกอบข่าวในฐานะ “สัญญาณ” เพื่อให้สามารถเข้าใจความหมายโดยนัยทางวัฒนธรรมในบริบททางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมในยุคสมัยนั้นได้ โดยแบ่งความหมายของตัวบทออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) ความหมายตามรูป (denotation) หรือความหมายลำดับที่หนึ่ง (first-order meaning) ที่มีความหมาย

ชัดเจนตรงตัว มักเป็นความหมายที่สื่อถึงความจริงทางวัตถุ หรือความจริงภายนอกของวัตถุนั้น ๆ และ 2) ความหมายตามนัยทางวัฒนธรรม (connotation) หรือ ความหมายลำดับที่สอง (second-order meaning) ที่ เป็นความหมายแสดงออกถึงอารมณ์ ความรู้สึก ค่านิยมและวัฒนธรรมที่สร้างขึ้น มา เป็นความหมายเชิงอัตวิสัย (subjective) หรืออัตวิสัยร่วม (intersubjectivity) ของสังคม ซึ่งต้องอาศัยการทำความเข้าใจบริบททางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมในยุคสมัยนั้นในการตีความ

การวิเคราะห์ตัวบทและการวิเคราะห์เนื้อหาได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้ (ชาย โพธิ์สิตา, 2547; Hsieh & Channon, 2005)

- 1) กำหนดประเด็นการวิเคราะห์ผ่านกรอบแนวคิดทฤษฎีหลักของการวิจัย
- 2) จัดเตรียมข้อมูล โดยข้อมูลทั้งหมดถูกแปลงเป็นรูปแบบดิจิทัล และตั้งชื่อไฟล์เป็นรหัสตัวเลข เพื่อจัดระบบการจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูล รวมทั้งสามารถบริหารข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นการวิเคราะห์
- 3) อ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาข่าวแต่ละชิ้นอย่างละเอียด (close reading) ในฐานะตัวบททาง วัฒนธรรม (cultural text) โดยให้ความสำคัญกับเนื้อหาและความหมายที่ปรากฏในระดับพื้นผิว รวมถึง ทำความเข้าใจความหมายตามนัยทางสังคมและวัฒนธรรมด้วย เพื่อตีความให้เข้าใจถึงระบบความคิด ความเชื่อ และค่านิยมต่าง ๆ ในแต่ละยุคสมัย หลังจากนั้น ผู้เขียนสรุปเนื้อหาหลักของข้อมูลดิบ (raw data summary) ของข่าวแต่ละชิ้น
- 4) พัฒนาสมุดรหัส (codebook) ที่ประกอบไปด้วยโครงสร้างหลักและชุดเค้าโครงย่อยของรหัสที่พัฒนา จากกรอบแนวคิด ทฤษฎีและการสรุปเนื้อหาหลักของข้อมูลดิบที่ได้ดำเนินการในเบื้องต้น
- 5) เข้ารหัสข้อมูลโดยใช้โปรแกรมช่วยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ Atlas.ti เพื่อแยกแยะข้อมูลดิบ ผ่านรหัสที่ถูกพัฒนาอย่างเป็นระบบตามโครงสร้างของสมุดรหัส ซึ่งการใช้โปรแกรมห้สามารถป้องกัน ความผิดพลาดจากมนุษย์ที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการเข้ารหัสข้อมูลที่ซับซ้อนและมีจำนวนมากได้ โดยเริ่มต้นจาก การเข้ารหัสแบบนิรนัยเป็นหลัก เพื่อเชื่อมโยงตีความจากประเด็นการวิเคราะห์ที่พัฒนาจากสมุดรหัสที่ได้พัฒนา ไว้ไปสู่ข้อสรุปของข้อมูลที่มีอยู่ในกรณีที่พบข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกับประเด็นการวิเคราะห์ในสมุดรหัสที่ได้พัฒนา ไว้ตั้งแต่ต้น ผู้เขียนได้ใช้วิธีการเข้ารหัสแบบอุปนัยเพื่อแสดงให้เห็นประเด็นใหม่ ๆ จากข้อมูลใหม่ที่นอกกรอบ โครงสร้างของสมุดรหัสที่มีอยู่เดิม
- 6) นำผลการเข้ารหัสข้อมูล (code report) ของแต่ละรหัสมาวิเคราะห์อย่างละเอียดอีกครั้ง เพื่อจัดกลุ่มหลักและกลุ่มย่อยของข้อมูลที่อยู่ภายใต้แต่ละรหัส
- 7) นำเสนอผลการศึกษาตามประเด็นที่กำหนดไว้ตามกลุ่มของความหมายและความสัมพันธ์ของ ข้อมูลภายในของแต่ละรหัส โดยข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ทั้งหมดถูกสรุปในรูปแบบหัวข้อหลักและหัวข้อย่อย เพื่อนำเสนอผลการศึกษาผ่านใจความสำคัญ (thematic analysis) เพื่อตอบคำถามการศึกษา โดยมีการสนับสนุน จากข้อมูลปฐมภูมิ อาทิ ตัวอย่างของการนำเสนอข่าวที่อยู่ภายใต้หัวข้อดังกล่าว เพื่อให้ผลการศึกษามีความน่าสนใจ และมีความน่าเชื่อถือในตามหลักวิชาการมากที่สุด

ผลการศึกษา

การศึกษาพบการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับภัยและหญิงข้ามเพศระหว่างปี พ.ศ. 2467-2532 จำนวน 610 ข่าว โดยพบว่า สื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับภัยและหญิงข้ามเพศมากที่สุดคือ ไทยรัฐ จำนวน 270 ข่าว (ร้อยละ 44.3) เดลินิวส์ จำนวน 74 ข่าว (ร้อยละ 12.1) สยามรัฐ จำนวน 66 ข่าว (ร้อยละ 10.8) มติชนรายวัน จำนวน 36 ข่าว (ร้อยละ 5.9) Bangkok World จำนวน 31 ข่าว (ร้อยละ 5.1) Bangkok Post

จำนวน 27 ข่าว (ร้อยละ 4.4) ไทยนิวส์ จำนวน 22 ข่าว (ร้อยละ 3.6) และ หนังสือพิมพ์อื่น ๆ เช่น ไทยแท้ สยามริวิว หรือ บางกอกการเมือง เป็นต้น จำนวน 22 ข่าว (ร้อยละ 3.6) โดยหนังสือพิมพ์หรือสำนักข่าวที่พบ การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศน้อยที่สุดคือ แนวหน้า บ้านเมือง อาทิตย์ และ Straits Times โดยพบข่าวจำนวนสำนักข่าวละ 2 ข่าว (ร้อยละ 0.3) ในส่วนของผลการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์ด้วยบท จะนำเสนอในส่วนต่อไป

1. ประวัติศาสตร์การผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศในสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวของไทย

การศึกษาพบการผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศในสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวที่ผันแปร ไปตามบริบททางประวัติศาสตร์และวาทกรรมหลักที่ถืออำนาจนาในแต่ละยุคสมัยภายใต้ 3 วาทกรรมหลัก คือ วาทกรรมการแพทย์ วาทกรรมจิตวิทยา และวาทกรรมปัญหาสังคม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศภายใต้วาทกรรมการแพทย์

การนำเสนอข่าวเน้นการสัมภาษณ์แหล่งข่าวหรือนำเสนอข่าวในนามของความเป็นแพทย์ บุคลากรทางการแพทย์ หรือนำเสนอข่าวโดยอ้างความรู้ทางการแพทย์ ตามผลการศึกษาดังนี้

1.1.1 การจัดประเภทของผู้ที่ไม่เป็นหญิงและชายตามมุมมองทางการแพทย์

ในปี พ.ศ. 2508 พบการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับบุคคลที่เป็นอินเตอร์เซ็กซ์เป็นครั้งแรก โดยเป็นข่าวการค้นพบบุคคลที่มีรูปแบบอวัยวะเพศที่ต่างไปจากบุคคลทั่วไป ซึ่งใช้คำเรียกตามศัพท์ทางการแพทย์ว่า “ผู้มีอวัยวะเพศสองอย่าง” (พิมพ์ไทย, 10 ธันวาคม 2508) “หนุ่มนมโต” และ “กะเทยแท้” (ไทยรัฐ, 4 กุมภาพันธ์ 2513) ต่อมาในปี พ.ศ. 2514 พบการนำเสนอข่าวที่อธิบายลักษณะและสาเหตุของการเป็นเกย์และหญิงข้ามเพศตามกรอบความรู้ทางการแพทย์ในยุคดังกล่าว โดยรายงานข่าวว่า “เด็กมีโอกาสเป็นกะเทยมาตั้งแต่อยู่ในท้อง ถึงแม้คลอดมาแล้ว โอกาสที่จะเป็นกะเทยก็ยังอยู่ หากลูกผู้หญิงใกล้ชิดพ่อหรือญาติพี่น้องผู้ชายมาก ทำอะไรก็กระเดียดเป็นชาย ส่วนผู้ชายก็กระเดียดมาทางแม่ ญาติผู้หญิง รักเพศเดียวกัน จนกลายเป็นกะเทย หรือกลายเป็นโฮโมเซ็กซ์ชวล โดยแบ่งเป็น 3 จำพวก คือ กะเทยเทียม กะเทยแท้ และ กะเทยปลอม” (ไทยรัฐ, 12 กันยายน 2514)

ในปี พ.ศ. 2514 พบการนำเสนอข่าวหญิงข้ามเพศที่ผ่าตัดหน้าอกสำเร็จเป็นรายแรกของประเทศไทย โดยพาดหัวข่าวว่า “กะเทยไทยวัย 22 เปลี่ยนเพศแค่ทรวงอก จะกลับไปทำอวัยวะเพศอีกหน ค่าใช้จ่าย 8 หมื่น” (ไทยรัฐ, 25 ตุลาคม 2514) ต่อมาในปี พ.ศ. 2517 มีการรายงานข่าวว่าคณะแพทย์ของไทย สามารถผ่าตัดแปลงเพศจากชายเป็นหญิงได้สำเร็จ โดยพาดหัวข่าวว่า “ตัด ‘อวัยวะเพศ’ แปลงชายให้เป็นหญิง แพทย์ รพ. กลาง ผ่าตัดสำเร็จ” (ไทยรัฐ, 8 กันยายน 2517)

1.1.2 เกย์และหญิงข้ามเพศในฐานะต้นตอของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์

ในช่วงปี พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา เริ่มพบนำเสนอข่าวที่เชื่อมโยงเกย์และหญิงข้ามเพศ กับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อย่างแพร่หลาย โดยอธิบายสาเหตุว่าเกิดจากการมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน ซึ่งมักใช้คำในลักษณะตีตรา อาทิ “รักร่วมเพศแพร่กำโรค” “สมสู่อย่างผิดธรรมชาติและวิถีดาร” “ปัญหาหนักใจของสังคม” (ไทยรัฐ, 1 พฤศจิกายน 2515) โดยมักเน้นการสัมภาษณ์แหล่งข่าวหรือนำเสนอข่าวในนามของแพทย์ บุคลากรทางการแพทย์ หรืออ้างความรู้ทางการแพทย์ ว่าเกย์และหญิงข้ามเพศมีรูปแบบการมีเพศสัมพันธ์ที่แตกต่างจากชายและหญิงทั่วไป โดยเฉพาะการมีเพศสัมพันธ์ทางปากและทวารหนัก รวมทั้งมีพฤติกรรมกามการมีเพศสัมพันธ์ที่แปลกประหลาดกว่าบุคคลทั่วไป เช่น พฤติกรรมการถ่มน้ำลาย การมีเพศสัมพันธ์ในที่สาธารณะ

การสอดใส่สิ่งของเข้าไปในทวารหนัก เป็นต้น ทำให้เกิดการระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวงกว้าง (มติชนสุดสัปดาห์, 17-23 กรกฎาคม 2526)

ในปี พ.ศ. 2528 ผู้ป่วยเอดส์ในประเทศตะวันตกเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าอย่างรวดเร็ว “กว่าร้อยละ 70 เป็นพวกโฮโมเซกซวลหรือไม่ว่าพวกติดยาแล้วใช้เข็มสกปรก” (มติชน, 17 มิถุนายน 2528) โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมาพบการระบาดในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศจึงถูกผลิตซ้ำโดยเชื่อมโยงกับการระบาดของเอดส์กว้างขวาง การศึกษาพบว่าจำนวนมากที่นำเสนอว่าเกย์และหญิงข้ามเพศเป็นแหล่งสำคัญในการระบาดของเอดส์ จึงเกิดเป็นความเชื่อกระแสสังคมในยุคดังกล่าว จนถูกจัดอันดับให้เป็น “10 ข่าวดังปี 2530 ของเมืองไทย” โดยเสนอว่า “กลุ่มที่ถูกเพ่งเล็งว่าเป็นผู้รับเชื้อโรคเอดส์ คือพวกหญิงบริการและพวกรักร่วมเพศ จนมีการตั้งข้อรังเกียจพวกกะเทยหรือเกย์ ร้อนถึง ดร.เสรี วงษ์มณฑา ต้องออกมาเรียกร้องว่าไม่ใช่ซะละ” (ไทยรัฐ, 31 ธันวาคม 2530) รวมทั้งมีการเสนอมาตรการควบคุมพฤติกรรมของเกย์และหญิงข้ามเพศเพื่อเป็นการป้องกันภัยให้แก่สังคมโดยรวม อีกทั้งพบการนำเสนอข่าวจำนวนมากที่ตอกย้ำว่ากลุ่มเกย์และหญิงข้ามเพศเป็นหนึ่งในกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อเอดส์มากที่สุด อาทิ “เอดส์” เดือนชาวเกย์อย่าล่าสอนให้มาก” โดยเนื้อหาว่าระบุว่า “ผู้ป่วยโรคเอดส์ในเมืองไทย 11 คน เป็นชายต่างประเทศ 4 คน คนไทย 7 คน ทุกคนเป็นเกย์ และมีประวัติเคยร่วมเพศกับชาวต่างประเทศ” (สยามรัฐ, 11 กรกฎาคม 2530) หรือบทความพิเศษซึ่งผู้เขียนเป็นแพทย์ได้ระบุชัดเจนว่า “การระบาดของโรคเอดส์ที่เป็นมหันตภัยทั่วโลก มีสาเหตุเริ่มต้นและแพร่ไปเพราะพฤติกรรมรักร่วมเพศของเกย์ โดยตัวเลขขององค์การอนามัยโรคที่พบว่าในปี 2530 มีผู้ป่วยโรคเอดส์ 73,747 ราย และคำนวณว่ามีผู้ติดเชื้อไม่ต่ำกว่า 7 ล้านคน โดยสถิติของสหรัฐอเมริกา มีผู้ป่วยเอดส์ที่เป็นชายรักร่วมเพศถึง 72% ดังนั้น ถ้าใครเป็นเกย์เท่ากับกระโจนเข้าไปเป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะติดโรคเอดส์อย่างสูง” (มติชนสุดสัปดาห์, 6-12 พฤศจิกายน 2531)

1.2 การผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศภายใต้วาทกรรมจิตวิทยา พบว่ามี การนำเสนอข่าวจำนวนมากอ้างอิงนักวิชาการ นักจิตวิทยา แพทย์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง และทฤษฎีความรู้ทางจิตวิทยาที่มุ่งผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศว่าเป็นความผิดปกติทางจิต

1.2.1 เกย์และหญิงข้ามเพศคือความบกพร่องทางจิตที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา เริ่มพบการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศผ่านความรู้ทางจิตวิทยาที่แตกต่างไปจากมุมมองทางการแพทย์ ซึ่งล้วนเป็นการเสนอภาพตัวแทนในเชิงลบ โดยผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศว่าเป็นความผิดปกติทางจิตและสมควรได้รับการเยียวยาอย่างเร่งด่วน โดยความผิดปกติทางจิตดังกล่าวมีสาเหตุจากความไม่สมดุลทางจิตใจและการเลียนแบบตัวแบบที่ไม่ถูกต้องจากสิ่งแวดล้อม ครอบครัว เพื่อน และสื่อมวลชน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมในอนาคต ยกตัวอย่างคอลัมน์ “สุขภาพ” “รักร่วมเพศ...ประเทศเจริญ” โดยผู้เขียนเสนอว่า “อยากจะเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับรักร่วมเพศ เพื่อเหนี่ยวนำให้พัฒนาไปกว่านี้เลย เพียงเท่านั้นก็อุ่นใจสบายพอสมควรแล้ว เพราะคนที่มีความวิปริตทางจิตใจแทนที่จะรักจะชอบจะมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม ย่อมมีความวิปริตรอยางอื่นประกอบด้วยเสมอแม้จะเป็นอัจฉริยะเพียงใดก็ตาม แต่ถ้ารับผิดชอบงานการระดับมากเกินไป มักจะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี” (โอกาส ธรรมวานิช, 3-9 พฤศจิกายน 2527)

อีกทั้งพบการรายงานข่าวที่อ้างความรู้ทางจิตวิทยาที่มุ่งผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศว่าเป็นความผิดปกติทางจิต รวมทั้งชี้ให้เห็นว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวคือปัญหาสังคมที่จำเป็น

ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน อาทิ “เผยเด็กมัธยมฮิต “ลักเพศ” มากที่สุด” (มติชน, 25 มกราคม 2531) “Homosexuality – a mental handicap for teenagers” (Bangkok Post, July 5, 1986) “Looking at homosexuality as a ‘psycho-social disease’” (Bangkok Post, September 28, 1987) “แนะเกย์อย่าแสดงบทเด่นเกิน ระวังเด็กวัยรุ่นคิดเอาอย่าง” (มติชน, 5 กันยายน 2530) “พ่อแม่ตื่นกลัว เกย์-ทอม-ตุ๊ด” “เกิด ‘ก๊อม’ พวกวิปริตกลุ่มใหม่” พ่อแม่ตื่นตัว กลัวลูกผิดเพศ (ไทยรัฐ, 14 สิงหาคม 2530) เป็นต้น

1.2.2 การเป็นบุคคลจิตวิปริตทางเพศในการเข้ารับคัดเลือกทหาร

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 เป็นต้นมา การศึกษาพบว่าหญิงข้ามเพศได้รับการคัดเลือกทหารประจำปีที่ถูกผลิตซ้ำอย่างแพร่หลายจนกลายเป็นสีสนของการนำเสนอข่าวในยุคต่อมา โดยภาพตัวแทนของหญิงข้ามเพศมักถูกผลิตซ้ำในลักษณะที่แปลกไปจากผู้ที่ได้รับการคัดเลือกทั่วไปและเป็นผู้ที่จิตผิดปกติอย่างถาวร “โดยเป็นบุคคลพวกที่ 4 โรคกะเทย (จิตวิปริตทางเพศ) ตามกฎหมายกระทรวง 46 ข้อ 2” (เดลินิวส์, 8 เมษายน 2530) ดังตัวอย่างพาดหัวข่าว “อภัสรา 2 เข้ารับการคัดเลือกทหาร แต่ไม่ได้รับการคัดเลือกเนื่องจากแปลงเพศแล้ว จึงเป็นบุคคลพวกที่ 4” (เดลินิวส์, 8 เมษายน 2530) “กะเทย....แพทย์วินิจฉัยชี้ว่าเป็นพวกจิตวิปริต” (เดลินิวส์, 13 เมษายน 2530) “หนุ่มมอกโตจิตผิดปกติโรคทหาร” กะเทยอวบอ้วนก็ปรับใช้ชาติด้วยการคัดเลือกทหาร แพทย์ลงความเห็นจิตผิดปกติอย่างถาวร” (เดลินิวส์, 4 มิถุนายน 2530)

1.3 การผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศภายใต้วาทกรรมปัญหาสังคม สื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวของไทยนิยมผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศภายใต้วาทกรรมดังกล่าวมากที่สุด การศึกษาพบการผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศในฐานะผู้มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือกระทำผิดกฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ก่อคดีอาชญากรรม หรือค้าบริการทางเพศอย่างแพร่หลาย

1.3.1 เกย์และหญิงข้ามเพศในฐานะผู้มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์

จากหลักฐานการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศที่เก่าแก่ที่สุด ได้รายงานไว้ว่า “หากข้าพเจ้าหรือคนไทยคนใด เชิดชูลัทธิความงามที่พวกผู้ชายอูธรจะกลายเป็นผู้หญิงดังนี้แล้ว ก็เท่ากับชวนให้ ความเสื่อมมาสู่ชาติศาสนาของตนนั่นเอง” (บางกอกการเมือง, 9 กรกฎาคม 2467) นอกจากนี้ สื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวของไทยในยุคต่อมายังมีความรู้ความเข้าใจที่จำกัดเกี่ยวกับเกี่ยวกับบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศสภาพที่ไม่ใช่หญิงและชาย โดยมักใช้คำว่า “กะเทย” ในการเรียกบุคคลกลุ่มนี้ในการรายงานข่าวที่เชื่อมโยงกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ “รุ่มซอมสาวหลงแฟนกะเทย! พี่ชายกับแม่ช่วยกันสั่งสอน สาวสลบ โปลิตตามตะคุบ” (ไทยรัฐ, 5 มกราคม 2504) หรือพาดหัวข่าว “กะเทยคดีก่อคดี ‘รักฝังใจ’” (ไทยรัฐ, 6 มกราคม 2504)

การผลิตซ้ำภาพตัวแทนที่พบได้แพร่หลายที่สุด คือ การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศที่มีพฤติกรรมกระทำความผิดระเบียบหรือกฎหมายบ้านเมืองในแต่ละยุคสมัย โดยมักนำเสนอข่าวเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพและเพศวิถีของเกย์และหญิงข้ามเพศที่ตกเป็นข่าว อาทิ ในปี พ.ศ. 2478 พบข่าวชายค้าบริการทางเพศเป็นครั้งแรก โดยเปิดเป็นช่องบำเรอ ใช้ชายแทนหญิง ซึ่งเป็นห้องแถวไม้เล็ก ๆ โดยมีผู้ค้าบริการทางเพศที่เป็นชายล้วน อายุน้อยเพียง 12-15 ปี และผู้ประกอบการดังกล่าวชื่อว่า “นายถั่วดำ” ซึ่งมีอายุเพียง 17 ปี โดยพาดหัวว่า “ตำรวจทำลายช่องบำเรอซึ่งใช้เด็กชายแทนหญิง” “ขนาด 14 กว่า 15 หย่อน เจ้าสำนักก็เด็กหนุ่ม” (ประชาชาติ, 30 มิถุนายน 2478) จึงกลายเป็นต้นกำเนิดของฉายานาม “ถั่วดำ” ที่ยังใช้ติตราเกย์และหญิงข้ามเพศอย่างแพร่หลายในยุคต่อมาจนถึงปัจจุบัน อาทิ “ฆ่าฝรั่ง ‘ถั่วดำ’ สุดโหด” (เดลินิวส์, 23 เมษายน 2530) เป็นต้น

1.3.2 การผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศผ่านข่าวอาชญากรรม

เหตุการณ์สำคัญซึ่งเป็นที่มาของการคำว่า “เกย์” ในสังคมไทย คือ ข่าวฆาตกรรมนาย ดาเรลล์ เบอร์ริแกน บรรณาธิการหนังสือพิมพ์บางกอกเวิลด์ ในปี พ.ศ. 2508 (Jackson, 1999) การศึกษาพบว่า ข่าวการฆาตกรรมนายเบอร์ริแกนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศที่ถูกมองว่าเป็นเรื่องแปลกสำหรับคนในยุคนั้น โดยสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวมุ่งนำเสนอประเด็นสำคัญของข่าวและภาพข่าวไปที่พฤติกรรมทางเพศของนายเบอร์ริแกน ซึ่งเป็นที่รับรู้กันในแวดวงคนที่ใกล้ชิดว่า ชอบคบหา และมีเพศสัมพันธ์กับเด็กหนุ่ม รวมทั้งมีเครือข่ายใกล้ชิดกับกลุ่มหญิงข้ามเพศด้วย รูปแบบการนำเสนอข่าวและภาพข่าวจึงเน้นการเร้าอารมณ์ และเน้นประเด็นข่าวไปที่รสนิยมทางเพศที่เป็นผู้ชายที่มีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายด้วยกันของนายเบอร์ริแกน โดยมักใช้คำเร้าอารมณ์เพื่ออธิบายลักษณะรสนิยมทางเพศของนายเบอร์ริแกนและผู้เกี่ยวข้องในคดี เช่น ลักเพศ กามวิตถาร สมสู่กับบรรดา กะเทย ดงกะเทย ปลุกปล้ำบุตรชาย คลั่ง เป็นต้น ดังตัวอย่างพาดหัวข่าว “ตามล่า ‘กะเทย’ พกปืนฆ่า บก. ฝรั่ง คับบางกอกเวิลด์หาหลักฐาน เผยผลพิสูจน์ ‘ทวาร’ โซเฟอร์ไม่พบเชื้อสจฺจิ” “คำสารภาพ บก. เบอร์ริแกน เผยเหตุ ที่ชอบเด็กผู้ชาย” (ไทยรัฐ, 7 ตุลาคม 2508)

หลังจากปี พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา สื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวได้เริ่มแยกอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ ระหว่าง “เกย์คิง” กับ “เกย์ควีน” ผ่านข่าวอาชญากรรม โดย ระบุว่า “เกย์ควีน” คือผู้ที่รับบทเมีย มีแฟนเป็น “เกย์คิง”...โดยส่วนมากมีความรู้สึกรังเกียจมาก่อนในเรื่องของเพศ กล่าวคือชอบมีความคิดที่สมสู่กับเพศเดียวกัน ทั้งนั้น..ซึ่งคนธรรมดาทั่วไปไม่ควรจะนำไปประพฤติ” (ไทยรัฐ, 31 ตุลาคม 2515) ซึ่งการนำเสนอข่าวดังกล่าว ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการนำเสนอภาพตัวแทนของอัตลักษณ์ทางเพศที่แยกระหว่าง “เกย์คิง” และ “เกย์ควีน” อย่างแพร่หลายในช่วงเวลาต่อมาจนถึงปัจจุบัน อาทิ “ฆ่า ‘เกย์ควีนส์’ รัตคอยายโหด นอนเปลี่ยควาวีมานรัก เร่งกำหนด” (เดลินิวส์, 21 มกราคม 2530) “เชือดคอฆ่า ‘เกย์’ คาห้อง ฆ่าโหดเกย์ควีนส์ย่านพัฒนพงศ์หมก แพลตเอเซียย่านพญาไท” (ไทยรัฐ, 27 มิถุนายน 2530) อีกทั้งการศึกษาพบการผลิตซ้ำภาพตัวแทนเกย์และหญิงข้ามเพศในข่าวอาชญากรรมเป็นจำนวนมาก หนังสือพิมพ์บางฉบับพาดหัวข่าวการฆาตกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกย์ และหญิงข้ามเพศถึง 2 ข่าวในวันเดียวกัน เช่น “นัด 2 หนุ่มไปเสฟสุขบนแพลตกลับถูกรุมปลิดชีวิตสุดอนาถ” (เดลินิวส์, 6 พฤษภาคม 2530) “เอาตัวไปสอบข้อหา ฆ่าฝรั่งสอนศาสนา สอบปากคำสารภาพสิ้น คนตายเป็น ประเภทชายชอบไม่ป่าเดียวกัน” (เดลินิวส์, 6 พฤษภาคม 2530) หรือบทบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้ วิพากษ์วิจารณ์และนำเสนอจุดยืนในคดีฆาตกรรมนายเบอร์ริแกนติดต่อกันตั้งแต่วันที่ 15-21 ตุลาคม พ.ศ. 2508 เป็นต้น

1.3.3 ภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศในฐานะเครื่องมือทำลายความน่าเชื่อถือของบุคคลสำคัญ

นอกจากนี้ พบการผลิตซ้ำภาพตัวแทนเกย์และหญิงข้ามเพศในลักษณะตลกขบขัน เพื่อล้อเลียนหรือทำลายความน่าเชื่อถือของบุคคลสำคัญจำนวนหลายราย โดยเฉพาะนักการเมือง ผ่านการใช้ ภาษาข่าวในเชิงเหน็บแนม หรือการใช้การดูหมิ่นและภาพประกอบข่าวในเชิงล้อเลียน อาทิ การให้ความสนทนากับ เพศเดียวกันเป็นพิเศษ การแสดงอาการไม่พึงใจต่อสตรีเพศ หรือการเชื่อมโยงกับเอดส์ เป็นต้น โดยเน้น นำเสนอข่าวผ่านประเด็นด้านลบต่าง ๆ ที่เป็นกระแสวิพากษ์วิจารณ์ของสังคมในแต่ละยุคสมัย อาทิ การคอร์รัปชัน การกระทำความผิด หรือการแบ่งกลุ่มก้อนของนักการเมือง เป็นต้น ยกตัวอย่างการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับทัศนคติของ ประธานสภาผู้แทนราษฎรรายหนึ่งได้กล่าวโจมตีอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมือง รายหนึ่งว่า “คนเรามีผิดธรรมดาเป็นเรื่องยาก แม้ว่าจะมีอะไรบางอย่างดี แต่ก็อาจมีอะไรบางอย่างที่ไม่ดี

คนประเภทนี้เมื่อมีความวิปริตอย่างนี้แล้ว ก็อาจวิปริตไปอีกหลายอย่าง เป็นบุคคลที่น่าสงสาร ไม่ควรอยู่ในวงการปกครองบ้านเมือง การบริหารบ้านเมืองไม่ควรมีคนประเภทนี้ เพราะอาจจะทำให้วิปริตเสียหายได้” (มติชนสุดสัปดาห์, 8-14 สิงหาคม 2525) หรือการโจมตีหนึ่งในผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว “เป็นคนสำรวยที่รักความสุขความสำราญ ชอบเลื้อยสวย สีสด กลิ่นหอม ดอกกุหลาบกลัดอก เทียวเตร่ต่างประเทศด้วยเงินหลวง” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, 5 ตุลาคม 2530) “คุณ (สงวนนาม) เดียวนี้ เป็นคนที่ยู่ในโลกของชนที่ คิดจะทำอะไรต่ออะไรด้วยแรงของชนที่เท่านั้น” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, 8 ตุลาคม 2530)

2. ปฏิบัติการเคลื่อนไหวทางวาทกรรมของเกย์และหญิงข้ามเพศที่ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าว

ในขณะที่สื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และสื่อข้ามเพศภายใต้วาทกรรมที่ถืออำนาจนำอย่างต่อเนื่อง การศึกษาผ่านกรอบแนวคิดการเคลื่อนไหวทางวาทกรรม (discursive activism) ได้เผยให้เห็นปฏิบัติการต่อรองกับวาทกรรมที่ถืออำนาจนำของกลุ่มเกย์และหญิงข้ามเพศที่ตกเป็นข่าวในฐานะ “ผู้ใช้สื่อที่มีความตื่นตัว” (active user) (Abidin & Cover, 2018) ดังนี้

2.1 การประกอบสร้างตัวตนในฐานะอินฟลูเอนเซอร์เคียวีร์ (Queer Influencer) ในมิติของพลเมืองทางเพศ (Sexual Citizenship)

การศึกษาพบบุคคลจำนวนหนึ่งที่ถือเป็นบุคคลกลุ่มแรกที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนประเด็นเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศบนสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าว ได้แก่ ปาน บุนนาค, รัชนก เชียงใหม่, กิรติ ชนา และ ดร.เสรี วงษ์มณฑา นอกจากนี้ทั้งสี่ท่านได้ประกอบสร้างตัวตนในฐานะพลเมืองทางเพศอย่างเต็มตัวผ่านการเปิดเผยความเป็นเกย์และหญิงข้ามเพศของตนเองในพื้นที่สาธารณะ กระบวนการประกอบสร้างตัวตนในฐานะอินฟลูเอนเซอร์เคียวีร์ของทั้งสี่ท่านก็มีจุดร่วมเดียวกัน คือ การใช้ต้นทุนทางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมของตนเพื่อขับเคลื่อนประเด็นทางสังคมของเกย์และหญิงข้ามเพศบนสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าว โดย ปาน บุนนาค ใช้ทุนทางสังคมของตนในฐานะสมาชิกของกลุ่มชนชั้นนำ ถือกำเนิดในครอบครัวราชินิกุล ได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษาชั้นนำในต่างประเทศฝรั่งเศส เป็นผู้เชี่ยวชาญและเจ้าของธุรกิจความงามระดับประเทศ โดยมักพบปานปรากฏตัวหรือมีบทบาทสำคัญในข่าวสังคมของชนชั้นนำอย่างเสมอดันเสมอปลาย ในส่วนของ รัชนก ฅ เชียงใหม่ ก็ใช้ทุนทางกายภาพในฐานะเป็นนางงามหญิงข้ามเพศที่มีชื่อเสียงในยุคบุกเบิก รวมทั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญและเจ้าของธุรกิจด้านความงามระดับแถวหน้าของประเทศ ในขณะที่ กิรติ ชนา เป็นที่รู้จักจากการเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะนวนิยาย “ทางสายที่สาม (กิรติ ชนา, 2545) ที่เคยตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องในนิตยสารสกุลไทย และพิมพ์รวมเล่มครั้งแรกในปี พ.ศ. 2525 ที่ถือเป็นหนึ่งผลงานสร้างชื่อ รวมทั้งเป็นหญิงข้ามเพศกลุ่มแรกของประเทศไทยที่สามารถเข้าถึงการผ่าตัดแปลงเพศ ณ สหรัฐอเมริกา อีกทั้งได้แต่งงาน สร้างครอบครัว และเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกาอย่างเต็มตัว ในขณะที่ ดร.เสรี วงษ์มณฑา มีต้นทุนทางการศึกษาในระดับปริญญาเอกจากสถาบันการศึกษาชั้นนำในต่างประเทศ รวมทั้งภาพลักษณ์ของความเป็นนักวิชาการ มีตำแหน่งอาจารย์ประจำและคณบดีคณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือแม้กระทั่งหลังจากลาออกจากตำแหน่งทางราชการ ความสำเร็จจากผลงานด้านสื่อบันเทิงที่ประสบความสำเร็จในเวลาต่อมาก็ยังส่งผลให้ ดร.เสรี ใช้เป็นทุนขับเคลื่อนทางสังคมต่อไป

2.2 การสื่อสารเนื้อหาสนับสนุนวาทกรรมเคียวีร์ (Discursive Queer Support Content)

ผลของการศึกษาผ่านกรอบแนวคิดการเคลื่อนไหวทางวาทกรรมได้เผยให้เห็นปฏิบัติการต่อรองทางวาทกรรมของเกย์และหญิงข้ามเพศผ่านการสื่อสารเนื้อหาสนับสนุนวาทกรรมเคียวีร์ที่มุ่งต่อรองกับวาทกรรมชุดเดียวกันกับวาทกรรมหลักที่ถืออำนาจนำในแต่ละยุคสมัย ดังนี้

ในการต่อรองกับการผลิตซ้ำภาพตัวแทนผ่านวาทกรรมการแพทย์และจิตวิทยา การศึกษาพบการนำเสนอข่าวจำนวนหนึ่งที่มุ่งสื่อสารให้เกิดความเข้าใจ และนำเสนอภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศที่รอบด้านมากขึ้นผ่านมุมมองทางจิตวิทยา อาทิ รายงานพิเศษ “*รักร่วมเพศไม่ใช่เรื่องผิดปกติ*” โดยข้อเสนอหลักของผู้เขียนซึ่งเป็นนักจิตบำบัด คือ การเป็นรักร่วมเพศไม่ใช่เรื่องผิดปกติและเป็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคล และขอให้คนรอบข้างเข้าใจคนกลุ่มนี้มากขึ้น (อรอนงค์ อินทรจิตร, 15 ธันวาคม 2528) หรือ “*การเป็นเกย์ไม่สามารถรักษาให้หายได้* เนื่องจากการที่คนเราเลือกเป็นเพศไหน เป็นสิทธิส่วนบุคคล คนอื่นไม่ควรไปก้าวร้าว ถึงจะบังคับเกย์มารักษาก็ไม่หาย เพราะวิธีการรักษาในปัจจุบันยังมีประสิทธิภาพต่ำอยู่มาก เกย์อาจจะแตกต่างจากคนทั่วไป แต่เขาไม่ได้เป็นคนที่น่ารังเกียจ เพราะเขาไม่ได้เป็นโรคร้าย ไม่ได้เป็นต้นแบบให้ลูกหลานเอาอย่าง พวกเขาควรมีโอกาสในการสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในสังคมมากกว่านี้” (รังสิต ห่มระฤก, 17 ตุลาคม 2531)

ในส่วน ดร.เสรี วงษ์มณฑา มีบทบาทสำคัญบนสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา ในการสร้างความเข้าใจต่อสังคมว่าเกย์และหญิงข้ามเพศมิได้เป็นผู้มีความผิดปกติทางจิตและเป็นต้นเหตุของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ที่ระบาดอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาดังกล่าว โดยมุ่งสื่อสารให้สังคมเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องมากขึ้น หนึ่งในบทบาทที่เด่นชัดที่สุดของ ดร.เสรี คือการเป็นผู้ผลิตและสื่อสารข้อมูลข่าวสารจากมุมมองของเกย์และหญิงข้ามเพศผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อบันเทิง อาทิ ละครเวทีและภาพยนตร์ ความเป็นผู้มีชื่อเสียงของ ดร.เสรี ในยุคนั้นดังกล่าวก่อให้เกิดสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวให้ความสนใจและพื้นที่ข่าวอย่างเสมอต้นเสมอปลาย เช่น “*เสรีปกป้องเกย์-เมีย้อย่างหากพาทะ ‘เอดส์’*” “*ยันตัวเองไม่ลำส่อน ปลอดภัย*” (เดลินิวส์, 3 สิงหาคม 2530) หรือ ผลงานละครเวที “*ฉันผู้ชายนะยะ*” ซึ่ง ดร.เสรี เป็นทั้งผู้เขียนบทและกำกับ โดยเนื้อเรื่องกล่าวถึงตัวตน ความสัมพันธ์ และความรักในกลุ่มเกย์และหญิงข้ามเพศที่มีความเป็นมนุษย์ไม่ต่างไปจากชายหญิงทั่วไป ซึ่งละครเวทีดังกล่าวได้รับผลตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้ชม (Kanwerayotin, August 10, 1986) หลังจากนั้น “*ผู้ชายนะยะ*” ถูกมาผลิตเป็นภาพยนตร์ โดยในวันที่เข้าฉายได้รับการตอบรับอย่างล้นหลามจนต้องเพิ่มรอบฉาย รวมทั้งกลายเป็นภาพยนตร์ที่ทำรายได้สูงสุด (ไทยรัฐ, 18 กุมภาพันธ์ 2530)

ในส่วนของการต่อรองกับการผลิตซ้ำภาพตัวแทนผ่านวาทกรรมปัญหาสังคม ในช่วงปี พ.ศ. 2014 เป็นต้นมา ปาน บุณนาค และ รัชก ฤณ เชียงใหม่ ใช้ทุนทางสังคมของตนในการยกระดับภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศในสื่อด้านข่าวในมุมมองที่แตกต่างออกไปจากเดิม โดยเน้นสื่อสารถึงความเป็นมืออาชีพความเป็นบุคคลที่มีความสามารถ อาทิ การเป็นเจ้าของธุรกิจระดับประเทศ การเป็นช่างผมแนวหน้าในระดับนานาชาติ รวมทั้งการมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มชนชั้นนำในยุคนั้นดังกล่าวก่อน เช่น “*ปาน บุณนาค กะเทยชั้นนำของเมืองไทย...ซึ่งปัจจุบันวงการแฟชั่นผมของสตรีต่างยอมรับในฝีมือของเขา*” (ไทยรัฐ, 15 กันยายน 2514) อีกทั้งการศึกษายังพบการนำเสนอข่าวที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจเกย์และหญิงข้ามเพศในฐานะผู้ถูกระงับจากการถูกตีตราและความไม่เข้าใจของสังคมที่เกิดขึ้น โดยผู้นำเสนอข่าวดังกล่าวอ้างถึงสถานะของความเป็นผู้มีความรู้ทางกฎหมาย นักวิชาการ หรือสมาชิกในชุมชนเกย์และหญิงข้ามเพศเพื่อตอบโต้การผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศในฐานะผู้มีความผิดกฎหมาย ไม่พึงประสงค์หรือกระทำผิดกฎหมาย ตามความรู้และประสบการณ์ที่ตนมีอยู่ อาทิ พบการนำเสนอเนื้อหาข่าวเชิงอาชญาวิทยาที่แสดงให้เห็นว่าการเป็นเกย์และหญิงข้ามเพศไม่ใช่ปัจจัยที่ส่งผลให้บุคคลก่อคดีอาชญากรรมตามที่สังคมรับรู้ เช่น “*พวกเขาต้องการสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ แม้จะมีจิตใจแตกต่างจากคนทั่วไปก็ตาม แต่เขาก็ไม่เคยก่อความเดือดร้อนหรือสร้างความเลวร้ายต่อสังคมอย่างใด จะมีเพียงพวกมิจฉาชีพที่แอบแฝงมาในรูปแบบของพวกเขา เพราะเป็นช่องทางหากินได้สะดวก โดยเฉพาะกับชาวต่างประเทศถือว่าเรื่องเหล่านี้เป็นของธรรมดา...นับเป็นเรื่องที่*

นำเห็นใจชาวเกย์อย่างแท้จริงมาก ไหนจะต้องทนกับการเสียดสีเยาะเย้ยแล้วยังตกเป็นเป้าคอยรับคำบริภาษต่าง ๆ เมื่อเรื่องราวเกิดขึ้น” (รุ่ง จินตนา, 10-17 มิถุนายน 2530)

ในช่วงปี พ.ศ. 2514 เป็นต้นมา พบหลักฐานใหม่ทางประวัติศาสตร์ที่ชี้ให้เห็นว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนบนสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวเกี่ยวกับสิทธิของเกย์และหญิงข้ามเพศให้มีสถานะความเป็นพลเมืองเท่าเทียมกับทุกคนในสังคม คือ การขับเคลื่อนของปาน บุณนาค และรัชนก ญ เชียงใหม่ เพื่อเรียกร้องสิทธิให้หญิงข้ามเพศสามารถเข้าประกวดนางสาวสยาม “กระเทยแปลงเพศขอสิทธิประกันโฉมชิง นส.ไทย อ้างเป็นหญิงขอทำพิธีแต่งงานจริง-เทียม” (ไทยรัฐ, 10 พฤศจิกายน 2515) โดยรัชนกได้กล่าวถึงคุณสมบัติของหญิงข้ามเพศที่ว่า “กะเทยที่จะเข้าประกวดต้องมีกิริยามารยาทที่ดี สังคมไม่รังเกียจ สวยแบบผู้หญิงจริง ๆ” (พิมพ์ไทย, 26 ธันวาคม 2515) ในช่วงเวลาเดียวกันก็ยังพบหลักฐานที่เป็นจุดเริ่มต้นขับเคลื่อนเพื่อเรียกร้อง “กฎหมายคุ้มครองชีวิตคู่” (โดยเทียบเท่ากับกฎหมายสมรสเท่าเทียมในปัจจุบัน) “กลุ่มกะเทยพร้อมใจสนับสนุนให้สังคมยอมรับชีวิตคู่ฝั้วเมีย ถ้าสำเร็จจัดพิธีแต่งงานทันที” “เผยแพร่คู่มือการปรับกับฝั้วหนุ่ม” (ไทยรัฐ, 6 กันยายน 2514) “กะเทยชั้นนำขอ กม. คุ้มครองชีวิตคู่” “กะเทยนับพันอยู่กันแบบฝั้วเมีย กม.ไม่รับรอง-มีปัญหาตอนหย่า” โดยแฟนหนุ่มของรัชนกได้เข้าร่วมการขับเคลื่อนดังกล่าวโดยให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีชีวิตคู่กับหญิงข้ามเพศว่า “เขาชอบนกแบบผู้หญิงทั่วไปคนหนึ่ง ต่างฝ่ายต่างเข้าใจกัน สำหรับนกก็มีความรู้สึกเหมือนหญิงสาวทั่วไป เข้าใจหน้าที่คำว่าภรรยาถึงหวังบ้างเป็นธรรมดา ตามนิสัยของสตรีทั่วไป” นอกจากนี้พบว่ามีการขับเคลื่อนประเด็นดังกล่าวไปถึงสำนักข่าวต่างประเทศ อาทิ สำนักข่าว ยู.พี.ไอ เพื่อยกระดับไปสู่ระดับนานาชาติด้วย (ไทยรัฐ, 15 กันยายน 2514) ต่อมาในปี พ.ศ. 2526 พบการขับเคลื่อนของกิริติ ชนา เกี่ยวกับกฎหมายรับรองค่านำหน้านามเพื่อให้สิทธิบุคคลข้ามเพศสามารถระบุค่านำหน้าที่สุดคล้องกับเพศสภาพของตน โดยสาระสำคัญของการเรียกร้อง คือ เกย์และหญิงข้ามเพศควรมีสถานะพื้นฐานเหมือนบุคคลทั่วไป อาทิ สิทธิในการมีความรัก การสร้างครอบครัว การแต่งงาน และการได้รับสวัสดิการทางสังคมเหมือนชายหญิง อาทิ “Gay rights vs moral law” (Siripol, February 21, 1983) “สาวจำแลงกับปัญหากฎหมาย” (พงศ์ สันติ, 1 กันยายน 2527) “Fighting for the right to change one’s sex” (Pornsrisuk, September 24, 1984) เป็นต้น

2.3 การสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายเคียวรี่ (Queer Networks)

การศึกษาผ่านกรอบแนวคิดการเคลื่อนไหวทางวาทกรรมทำให้พบประเด็นสำคัญของการศึกษาค้างนี้คือ ประวัติศาสตร์การขับเคลื่อนเกี่ยวกับสิทธิเกย์และหญิงข้ามเพศในประเทศไทยเริ่มต้นและพัฒนาผ่านปฏิบัติการของอัตบุคคลและเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการบนสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ใหม่จากการขับเคลื่อนของปาน บุณนาค และ รัชนก ญ เชียงใหม่ ในการเรียกร้องสิทธิของหญิงข้ามเพศในการเข้าร่วมประกวดนางสาวสยามและกฎหมายคุ้มครองชีวิตคู่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 ในขณะที่ศึกษาที่ผ่านมาพบหลักฐานการขับเคลื่อนทางสังคมครั้งแรกของประเทศไทยในนาม “ชุมชน” และ “องค์กร” ที่จัดตั้งอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2524 โดยมีการตั้งกลุ่มสิทธิเกย์ชื่อ “ชายขอบชาย” (ฐิติกร เตรยาภรณ์, 2543) โดยหากเปรียบเทียบกับ การขับเคลื่อนทางสังคมครั้งแรกในสังคมตะวันตกล้วนเป็นการขับเคลื่อนผ่านองค์กรหรือกลุ่มที่เป็นทางการ อาทิ เหตุการณ์สโตนวอลล์ ในปี พ.ศ. 2512 (ค.ศ. 1969) ซึ่งเป็นเหตุจลาจลระหว่างชาวเกย์และตำรวจ ทำให้เกิดการตั้งกลุ่ม Gay Liberation Front (GLF) เพื่อเคลื่อนไหวทางสังคมในมิติทางการเมืองและสิทธิเกย์เป็นครั้งแรกในสหรัฐ รวมทั้งมีนิตยสารประจำกลุ่มชื่อ Come Out (นฤพนธ์ ดัวงวิเศษ, 2553)

ในทางตรงกันข้าม การศึกษาครั้งนี้พบว่าประวัติศาสตร์กับการขับเคลื่อนทางสังคมของประเทศไทย มีความแตกต่างจากการเคลื่อนไหวในประเทศตะวันตกอย่างชัดเจน แม้การขับเคลื่อนในสังคมไทยเกิดขึ้นมาอย่างยาวนานและล้วนเป็นประเด็นที่ก้าวหน้า แต่เป็นการขับเคลื่อนผ่านอัตบุคคลและเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการที่ปฏิบัติการบนสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าว มิใช่การขับเคลื่อนผ่านองค์กรทางสังคมอย่างเป็นทางการบนพื้นที่ทางกายภาพ เช่น จัดกิจกรรมทางสังคม หรือการเดินขบวน ดังในสังคมตะวันตก สะท้อนให้เห็นจากบทสัมภาษณ์ของ ปาน บุณนาค ในการขับเคลื่อนประเด็นกฎหมายคุ้มครองชีวิตคู่ ที่ระบุว่า “เมื่อผู้สื่อข่าวเสนอแนะให้ทางกลุ่มกะเทยนี้จัดตั้งเป็นสมาคมขึ้น ก็ได้รับคำตอบว่า พวกตนเองไม่อยากจะกระทำเช่นนั้นเพราะเมื่อมีการรวมเป็นกลุ่ม ก็จะมีคนทั่วไปกล่าวหาว่าตั้งแก๊งขึ้นมา และเกิดปัญหาขึ้น เพราะในคนหมู่มากย่อมต่างจิตต่างใจ อาจมีคนชั่วแฝงอยู่ได้ เนื่องจากความต่างระดับความคิด (ไทยรัฐ, 15 กันยายน 2514)

ดังนั้น การขับเคลื่อนทางสังคมของเกย์และหญิงข้ามเพศที่เกิดขึ้นในช่วงประวัติศาสตร์ของไทย ล้วนเป็นปฏิบัติการของอัตบุคคลและเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวเป็นช่องทางเพื่อสื่อสารประเด็นทางสังคมของตนแทนพื้นที่ทางกายภาพ เพื่อต่อรอกับวาทกรรมหลักที่ถืออำนาจผ่านการสร้างความร่วมมือในกลุ่มผู้มีชื่อเสียงที่ร่วมอุดมการณ์เดียวกัน (microcelebrity) ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสร้างเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการของปาน บุณนาค กับรัชชก ญ เชียงใหม่ ในการเคลื่อนไหวสิทธิของหญิงข้ามเพศในการเข้าร่วมการประกวดนางสาวไทยและกฎหมายคุ้มครองชีวิตคู่ ในช่วง พ.ศ. 2514 เป็นต้นมา การร่วมมือกันระหว่างกิริติ ชนา กับทองใบ ทองเปาด์ นักกฎหมายผู้ต่อสู้เรื่องสิทธิมนุษยชน และกลุ่มหญิงข้ามเพศที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับคำนำหน้านามในการขับเคลื่อนประเด็นกฎหมายรับรองคำนำหน้านาม ในช่วงปี พ.ศ. 2526 เป็นต้นมา หรือการร่วมมือระหว่าง ดร.เสรี วงษ์มณฑา และกลุ่มดารา นักแสดง รวมทั้งบุคคลในวงการบันเทิงในการขับเคลื่อนเกี่ยวกับความเข้าใจที่ถูกต้องของผู้คนในสังคมเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา เป็นต้น

2.4 ผลกระทบจากการตรวจตราและความเปราะบางในเชิงสาธารณะ (Public Surveillance and Vulnerability) เนื่องจากปฏิบัติการภายใต้แนวคิดการเคลื่อนไหวทางวาทกรรม อินฟลูเอนเซอร์เคียร์ ต้องเปิดเผยตัวตนผ่านสื่อและสื่อสารเนื้อหาที่ต่อรอกับวาทกรรมหลักที่ถืออำนาจนำ จึงย่อมเผชิญความเสี่ยงและผลกระทบทางสังคมต่าง ๆ โดยเฉพาะจากกลุ่มผู้สนับสนุนวาทกรรมหลักที่ถืออำนาจนำ โดยการศึกษาพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์จำนวนมากเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมต่อบุคคลที่ขับเคลื่อนวาทกรรมที่สนับสนุนเกย์และหญิงข้ามเพศ รวมทั้งการรับมือของพวกเขาในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ในกรณีของการขับเคลื่อนประเด็นกฎหมายคุ้มครองชีวิตคู่ของปาน บุณนาค และรัชชก ญ เชียงใหม่ การศึกษาพบการตีตรา การล้อเลียน และการลู่ล้า ความเป็นส่วนตัวในระดับต่าง ๆ ที่มีต่อบุคคลทั้งสองเพื่อโจมตีและต่อต้านการขับเคลื่อนกฎหมายคุ้มครองชีวิตคู่อย่างชัดเจน เช่น “อี่ปาน บุณนาค ผู้ยกระดับตัวเองเป็นกะเทยชั้นสูง กำลังปรึกษากันกับแม่รัชชก ญ เชียงใหม่ กะเทยผู้ไฉไลว่า “นายอำเภอกันไหนจะรู้ ยะเธอ ? ใครจะมาทะเล่สิ่งมาคล้าเครื่องในของเธอละ ? ก็เธอออกแข่งวันหน้าผากโหนก ออกนุ้ยอย่างนี้ เค้าจะต้องคิดว่าเธอเป็นผู้หญิง 100% ไป, เราไปจดทะเบียนสมรสกันวันนี้แหละนะเธอละ” (ไทยรัฐ, 13 กันยายน 2514)

ในการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิของหญิงข้ามเพศในการเข้าร่วมการประกวดนางสาวสยาม นอกจากถูกปฏิเสธอย่างสิ้นเชิงจากสมาคมนักเรียนเก่าจุฬารัฐวิทยาลัยในฐานะองค์กรจัดงาน โดยระบุอย่างชัดเจนว่า “ถึงสมัครเข้าประกวดก็ไม่รับ แม้ว่าจะแปลงเพศแล้วก็ตาม และในอนาคตก็ “เป็นไปไม่ได้” อย่างแน่นอน... ถ้าบรรดากะเทยอยากสนใจจะประกวดก็ให้กะเทยจัดประกวดเฉพาะพวกตนขึ้นมาเองดีกว่า” (ไทยรัฐ, 10

พฤศจิกายน 2515) รวมทั้งการศึกษาพบการตุนลอเลียนการเมืองจำนวนมากที่แสดงความไม่เห็นด้วยและล้อเลียน การขับเคลื่อนในประเด็นดังกล่าว อีกทั้ง อธิบดีตำรวจในสมัยดังกล่าวได้มีการประกาศห้ามการประกวดหญิง ข้ามเพศอีกด้วย โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจาก “เป็นเรื่องที่ไม่เคยมีมาก่อน ผิดศีลธรรม และกระทบกระเทือนศีลธรรม ของประชาชน” (ไทยรัฐ, 26 ธันวาคม 2515)

การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกฎหมายรับรองคำหน้านามให้แก่กลุ่มบุคคลข้ามเพศของกิริติ ชนาและ เครือข่ายถูกตอบโต้อย่างแข็งกร้าวในยุคสมัยดังกล่าว แม้ว่ากลุ่มหญิงข้ามเพศได้ต่อสู้ทางกฎหมายไปถึงศาลชั้นต้น อุธรณ์และฎีกา แต่คำพิพากษาของศาลก็ยังยืนยันว่า ผู้ที่จะได้รับการยอมรับจากกฎหมายว่าเป็นผู้หญิงนั้น ต้อง “ให้กำเนิดบุตรได้” รวมทั้ง ตัวแทนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในยุคดังกล่าวได้แถลงว่า การแก้ไขกฎหมายควร ให้ประโยชน์กับคนส่วนใหญ่ ไม่ใช่คนส่วนน้อยที่ได้ประโยชน์ หากผู้ชายส่วนใหญ่ในประเทศนี้ออกมาแสดง ความต้องการเปลี่ยนคำหน้านามเป็น “นางสาว” ก่อน การแก้กฎหมายถึงจะชอบธรรม (Pornsrisuk, September 24, 1984) หรือคอลัมน์วิจารณ์การเมืองโจมตีว่า “กฎหมายเหลืค่างประชุมกันทีละร้อย ๆ เลย ฮี ๆ แล้วท่าน จะเอาเวลาที่ไหนมาประชุมเรื่องร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยบุคคลแปลงเพศ...ผมยังอดคิดไม่ได้ว่า ลำบากนัก ถ้าบังเอิญเกิดมาเป็นผู้ชาย ก็เป็นผู้ชายตลอดไปเสียเลย หรือบังเอิญเกิดมาเป็นผู้หญิง ก็เป็นผู้หญิงให้ตลอดไป เสียเลย อย่างนี้ไม่ยากกว่าหรือครับ ของมันจะง่าย จะไปทำให้มันยากทำไม อย่าทำตัวให้เหมือนนักการเมืองที่ ชอบทำให้ของง่ายกลายเป็นยาก” (อายุมงคล โสณกุล, 2 กันยายน 2527)

ในกรณีของ ดร.เสรี วงษ์มณฑา พบหลักฐานการถูกโจมตีจำนวนมากทั้งในมิติส่วนตัวและในมิติ ของประเด็นการขับเคลื่อนทางสังคม อาทิ “อย่าไปหลงเชื่อไอ้ความมั่งง่าย อย่าตกเป็นทาสของสิ่งจอมปลอม ความเป็นตุ๊ด เป็นดี้ สังคมเขาไม่ยอมรับเอาเวลามานั่งแต่งตัวนั่งหน้ากระจกเวลาไปกรี๊ดกร๊าดหน้าวงดนตรี มาฝึกฝนตัวเองดีกว่า หันมาศรัทธาคนที่เขาทำงานหนัก คนที่เขามีความรับผิดชอบ คนที่เป็นชายจริงหญิงแท้ เลิกสนใจพวกเกย์ พวกทอม พวกดี้ พวกด็อกเตอร์ตุ๊ด เอาเวลามาร่ำเรียนให้เก่ง พูดภาษาต่างประเทศได้ เล่น ดนตรีได้ วาดรูปเป็น เล่นกีฬาเก่ง รู้เรื่องเครื่องยนต์ เครื่องไฟฟ้า อย่าเป็นเลย ทอม ตุ๊ด ดี๊ วันข้างหน้ามีภาระอีก มากมาย สนุกสนานแค่นี้ พรุ่งนี้น้องจะเสียใจ” (แอ๊ด เติลนิวิธ, 23 สิงหาคม 2530) หรือการถูกโจมตีในมิติของ การขับเคลื่อนทางสังคม เช่น การถูกกล่าวหาจากนักวิชาการว่าการเปิดเผยตัวและทำหนังละครเกย์ของ ดร.เสรี ทำให้คนเป็นเกย์มากขึ้น สร้างค่านิยมที่ผิดแก่วัยรุ่นจำนวนมาก และบางคนถึงขนาดฆ่าตัวตาย รวมทั้งกล่าวหาว่า “ดร.เสรี พยายามสร้างตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี 3 คือ ไม่ใช่ทั้งชายและหญิง ให้เด็กเลียนแบบ พยายามบิดเบือน ความจริงในสังคม” (สยามรัฐ, 11 สิงหาคม 2530)

การอภิปรายผลการศึกษา

การผลิตซ้ำภาพตัวแทน: บริบทและปฏิบัติการของวาทกรรมที่ถืออำนาจนำ

จากผลการศึกษา พบการผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศในสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวของไทย ภายใต้อำนาจวาทกรรมหลัก คือ วาทกรรมการแพทย์ วาทกรรมจิตวิทยา และวาทกรรมปัญหาสังคม โดยพบว่าการนำเสนอข่าวในแต่ละยุคสมัยล้วนเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ที่ถืออำนาจนำเพื่อเป็นกรอบในการผลิตซ้ำ ภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศ อาทิ เป็นผู้มีความผิดปกติทางจิต หรือเป็นต้นตอการระบาดของ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาต่าง ๆ ที่ผ่านมา (จเร สิงห์โกวิธ, 2557; จิตติมา ภาณุเดช, 2551; ฐิติกร เตรยาภรณ์, 2543; สุลลพร ชลวิไล, 2562; Fongkaew et al., 2017) แต่การศึกษา ครั้งนี้เป็นการศึกษาทางประวัติศาสตร์ว่าการผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศได้เกิดขึ้นบนสื่อ ด้านข่าวอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนานผ่านปฏิบัติการทางวาทกรรมรักต่างเพศที่ถืออำนาจนำใน

ทุกยุคสมัยของไทย โดยวาทกรรมดังกล่าวได้ทำงานผ่านความรู้และเครื่องมือต่าง ๆ ทางสังคม รวมทั้งสื่อมวลชน เพื่อสถาปนาบรรทัดฐานความเป็นหญิงและชาย ในขณะเดียวกันก็ผลักผู้ที่มีคุณสมบัติที่ไม่เข้ากับความเป็นหญิงและชายให้อยู่ชายขอบหรือกลายเป็นความผิดปกติ (Foucault, 1978)

ในส่วนของการผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศภายใต้วาทกรรมการแพทย์ พบการจัดประเภทของผู้ที่ไม่เป็นหญิงและชายตามมุมมองทางการแพทย์ การมีความเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ รวมถึงในส่วนของการผลิตซ้ำภาพตัวแทนภายใต้วาทกรรมจิตวิทยาที่เน้นมิติที่แตกต่างจากมุมมองทางการแพทย์ แต่การนำเสนอข้อมูลข่าวสารล้วนเป็นการผลิตซ้ำภาพตัวแทนในเชิงเชิงลบ โดยการผลิตซ้ำภาพตัวแทนภายใต้สองวาทกรรมดังกล่าวมีความเข้มข้นมากขึ้นในช่วงที่อัตราการระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ เนื่องด้วยความรู้ทางการแพทย์ในยุคสมัยดังกล่าวยังไม่สามารถค้นพบแนวทางการรักษาโรคอุบัติใหม่นี้ จึงเกิดกระแสสังคมที่เชื่อว่าการเป็นเกย์และหญิงข้ามเพศเป็นหนึ่งในต้นตอสำคัญของการแพร่กระจายของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ ดังนั้น การนำเสนอข่าวภายใต้วาทกรรมจิตวิทยาจึงเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับวาทกรรมทางการแพทย์ คือ เน้นผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศว่าเป็นความผิดปกติทางจิตและสมควรได้รับการเยียวยาอย่างเร่งด่วน รวมทั้งมุ่งป้องกันมิให้บุตรหลานหรือคนในครอบครัวเป็นเกย์และหญิงข้ามเพศ และจำเป็นต้องควบคุมพฤติกรรมของเกย์และหญิงข้ามเพศเพื่อเป็นการป้องกันภัยให้แก่สังคมโดยรวม อีกทั้งยังมีนักจิตบำบัดที่มีชื่อเสียงกลุ่มหนึ่งที่อ้างว่าสามารถรักษาความเป็นเกย์และหญิงข้ามเพศให้หายได้ (เดลินิวส์, 10 สิงหาคม 2530)

ในขณะเดียวกัน การผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศภายใต้วาทกรรมปัญหาสังคม การศึกษาได้พบหลักฐานเก่าแก่ที่สุดของข่าวเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศในปี พ.ศ. 2467 โดยพบว่าสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวในยุคดังกล่าวยังไม่มีคำว่า “กะเทย” แต่ใช้คำว่า “พวกผู้ชายอุตริจะกลายเป็นผู้หญิง” (บางกอกการเมือง, 9 กรกฎาคม 2467) หรือ “เพศที่ 3” (ไทยแท้, 6 มิถุนายน 2474) โดยคำว่า “กะเทย” พบหลักฐานแรกจากพาดหัวข่าว “*รุมข่มสาวหลงแฟนกะเทย! พี่ชายกับแม่ช่วยกันสั่งสอน สาวสลบ โปลิตตามตะครุบ*” (ไทยรัฐ, 5 มกราคม 2504) ซึ่งต่อยอดจากการศึกษาของ จิตติกร เตรยาภรณ์ (2543) ที่พบว่าการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศมักเป็นไปในแนวทางของความเป็นกะเทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 รวมทั้งพบประเด็นสอดคล้องกับข้อเสนอของจิตติกรว่าการนำเสนอของสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศมักเป็นไปในมิติดังกล่าวเนื่องจากสื่อมวลชนยังไม่มี ความเข้าใจความแตกต่างของอัตลักษณ์ทางเพศสภาพมากพอ รวมทั้งการผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศที่เน้นการนำเสนอพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และนำเสนอในลักษณะที่เร้าอารมณ์ทำให้การนำเสนอข่าวเป็นที่สนใจของผู้รับสาร ดังการศึกษาของ Jackson (1999) เกี่ยวกับการรายงานข่าวฆาตกรรมนายดาเรลล์ เบอร์รีแกนในปี พ.ศ. 2508 ที่พบว่าหนังสือพิมพ์ภาษาไทยมุ่งนำเสนอพฤติกรรมทางเพศของนายเบอร์รีแกน รวมทั้งการใช้ภาษาและภาพข่าวเน้นการเร้าอารมณ์ ในขณะที่หนังสือพิมพ์ภาคภาษาอังกฤษกลับเน้นการนำเสนอข่าวเชิงคุณภาพ มุ่งนำเสนอประเด็นข่าวเกี่ยวกับความคืบหน้าของรูปคดีและงดเว้นประเด็นข่าวเกี่ยวกับรสนิยมทางเพศของนายเบอร์รีแกนและผู้ที่เกี่ยวข้องในคดี ซึ่งความแตกต่างในการนำเสนอข่าวดังกล่าวเกิดขึ้นจากความรู้ความเข้าใจที่จำกัดของของสื่อมวลชนเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพที่ส่งผลถึงการจัดวาระของข่าว รวมถึงความนิยมในการเสพข่าวของผู้รับสารในยุคสมัยดังกล่าว

การเคลื่อนไหวทางวาทกรรมสู่การค้นพบหลักฐานใหม่ทางประวัติศาสตร์

ตามแนวคิดของฟูโกต์ การครอบงำของอำนาจและวาทกรรมย่อมไม่ได้มีผลต่ออัตบุคคลหรือกลุ่มคนในสังคมอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ปฏิบัติการเพื่อต่อรองและต่อต้านวาทกรรมที่ถืออำนาจนำของอัตบุคคลและ

กลุ่มคนจึงเกิดขึ้นไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2562) แม้สื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวถูกใช้เป็นพื้นที่ของปฏิบัติการทางวาทกรรมที่ถืออำนาจนำ ในขณะเดียวกันก็ยังสามารถถูกใช้เป็นพื้นที่ให้วาทกรรมกระแสตรงต่าง ๆ สามารถท้าทาย ต่อรอง และช่วงชิงความหมายได้เช่นกัน ดังนั้น การทำความเข้าใจผ่านกรอบแนวคิดการเคลื่อนไหวทางวาทกรรม ควบคู่ไปกับการผลิตซ้ำภาพตัวแทนจึงทำให้สามารถทำความเข้าใจปฏิบัติการของเกย์และหญิงข้ามเพศจากฐานของผู้ตกเป็นข่าว แหล่งข่าว (source) หรือผู้รับสารที่เชื่อใจ (passive audience) ไปสู่ฐานผู้ใช้สื่อที่มีความตื่นตัว (active user) ในที่สุด

การศึกษาผ่านกรอบแนวคิดการเคลื่อนไหวทางวาทกรรมในการศึกษาครั้งนี้ได้นำไปสู่การค้นพบหลักฐานใหม่ทางประวัติศาสตร์และการตีความใหม่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนทางสังคมของเกย์และหญิงข้ามเพศในประเทศไทย เนื่องจากการศึกษาก่อนหน้านี้พบการขับเคลื่อนของผู้มีความหลากหลายทางเพศว่าเกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2524 เป็นต้นมา (ฐิติกร เตรยาภรณ์, 2543) แต่การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ค้นพบจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนประเด็นทางสังคมของเกย์และหญิงข้ามเพศที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 อีกทั้งล้วนเป็นการขับเคลื่อนในประเด็นที่ก้าวหน้า คือ สิทธิของหญิงข้ามเพศในการเข้าร่วมการประกวดนางสาวไทย กฎหมายคุ้มครองชีวิตคู่ (หรือกฎหมายสมรสเท่าเทียมในปัจจุบัน) ในปี พ.ศ. 2514 และกฎหมายรับรองค่านำนานาม ในปี พ.ศ. 2526 ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้านี้แตกต่างจากการศึกษาต่าง ๆ ที่ผ่านมา (จิตติมา ภาณุเดช, 2551; ฐิติกร เตรยาภรณ์, 2543; นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ, 2553; สุลีพร ชลวิไล, 2562) ที่ล้วนทำความเข้าใจผ่านกรอบคิดเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคมของเกย์และหญิงข้ามเพศในรูปแบบขององค์กรหรือกลุ่มที่เป็นทางการดังเช่นที่เกิดขึ้นในสังคมตะวันตก ดังนั้น การทำความเข้าใจกรอบคิดการเคลื่อนไหวทางวาทกรรมของการศึกษาค้นคว้านี้ได้เผยให้เห็นถึงการขับเคลื่อนทางสังคมในรูปแบบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงประวัติศาสตร์ของไทย ผ่านปฏิบัติการของอัตบุคคลในการสร้างเครือข่ายอย่างไม่เป็นทางการและใช้สื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวเป็นช่องทางเพื่อสื่อสารประเด็นทางสังคมของตนภายใต้บริบททางสังคม การเมือง และวัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัย เพื่อพยายามต่อรองกับวาทกรรมที่ถืออำนาจนำผ่านการสร้างความร่วมมือในกลุ่มผู้มีชื่อเสียงที่ร่วมอุดมการณ์เดียวกัน (microcelebrity) ในรูปแบบต่าง ๆ

โดยสรุป การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศในสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวของไทยที่บันทึกไว้ในสำนักหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ของกระบวนการผลิตซ้ำภาพตัวแทนของสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวที่มีต่อเกย์และหญิงข้ามเพศจนกลายเป็นภาพเหมารวมในแต่ละยุคสมัย อย่างไรก็ตาม การใช้กรอบแนวคิดการเคลื่อนไหวทางวาทกรรมทำให้สามารถทำความเข้าใจการขับเคลื่อนทางสังคมในมุมมองที่ต่างออกไป ซึ่งส่งผลถึงการค้นพบหลักฐานใหม่ทางประวัติศาสตร์ของการขับเคลื่อนทางสังคมของเกย์และหญิงข้ามเพศในประเทศไทยที่เผยให้เห็นถึงปฏิบัติการผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวเพื่อต่อรองกับกระบวนการผลิตซ้ำภาพตัวแทนอันมีรากฐานจากวาทกรรมที่ถืออำนาจนำในแต่ละยุคสมัย ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้านี้สามารถเติมเต็มช่องว่างของความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การขับเคลื่อนทางสังคมของเกย์และหญิงข้ามเพศในประเทศไทยในฐานะผู้ใช้สื่อที่ตื่นตัว ซึ่งยังเป็นประเด็นที่ยังขาดหายไปในการศึกษาและหน้าประวัติศาสตร์ของสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวของไทย

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการถอดบทเรียนการปฏิบัติงานด้านวารสารศาสตร์ผ่านประวัติศาสตร์การนำเสนอข่าวของสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวในบทบาทของการผลิตซ้ำภาพตัวแทนของเกย์และหญิงข้ามเพศในสังคมไทย โดยผู้เขียนหวังว่าผลของการศึกษาค้นคว้านี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สื่อข่าวและผู้เกี่ยวข้องในแวดวงวารสารศาสตร์ของไทยได้ตระหนักถึงบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มบุคคลที่เป็นเกย์และหญิงข้ามเพศในช่วงประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา รวมทั้งหวังว่าผลของการศึกษาค้นคว้านี้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงวิชาการที่ประโยชน์

ต่อการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาหรือการฝึกอบรมด้านวารสารศาสตร์เพื่อเป็นการยกระดับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีความละเอียดอ่อนต่อภัยและหญิงข้ามเพศ รวมทั้งต่อชุมชนผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยรวมในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป การศึกษาเกี่ยวกับภาพตัวแทนในสื่อของเกย์และหญิงข้ามเพศ รวมทั้งผู้มีความหลากหลายทางเพศอื่นๆ ควรประยุกต์ใช้แนวคิดที่ให้ความสำคัญกับอัตบุคคลในฐานะผู้ปฏิบัติการที่ตื่นตัว เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่รอบด้านมากขึ้น และสามารถชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศในอนาคต

ข้อเสนอแนะในอนาคต การศึกษาในครั้งต่อไปควรมีการเก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการนำเสนอของสื่อด้านข่าวเกี่ยวกับผู้มีความหลากหลายทางเพศอื่น ๆ เช่น เลสเบี้ยน ทรานส์แมน และอินเตอร์เซ็กส์ เป็นต้น รวมทั้งควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการเคลื่อนไหวของผู้มีความหลากหลายทางเพศร่วมกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อเป็นการถอดบทเรียนและให้ข้อเสนอแนะแก่การขับเคลื่อนหลายประเด็นในประเทศไทยที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย หัวข้อ “การเปลี่ยนแปลงของภาพตัวแทนเกี่ยวกับเกย์และหญิงข้ามเพศในสื่อสิ่งพิมพ์ด้านข่าวของไทย: การวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์” ผู้เขียนขอขอบคุณ Australian Research Council Discovery Grant และ Research School of Pacific and Asian Studies มหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย ที่สนับสนุนการวิจัย

ในช่วงที่การศึกษาเสร็จสิ้น เป็นช่วงเวลา “กฎหมายสมรสเท่าเทียม” มีผลบังคับใช้เป็นทางการศึกษาครั้งนี้จึงถือเป็นการเฉลิมฉลองความสำเร็จอีกหนึ่งก้าวสำคัญของชุมชนผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย คุณูปการต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ผู้เขียนขอมอบให้แก่บุคคลในประวัติศาสตร์ทั้งหมดที่ปรากฏอยู่ในรายงานฉบับนี้ที่เป็นเสมือนจุดเริ่มต้นของการพัฒนาและความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยในขณะที่ยังพัฒนาการของสิทธิผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยกำลังก้าวไปข้างหน้า หวังว่าการศึกษานี้จะสามารถย้ำเตือนให้คนรุ่นหลังได้ทวนรำลึกและเรียนรู้ถึงการต่อสู้ของคนรุ่นก่อนหน้าพวกเราในฐานะผู้จุดประกายและขับเคลื่อนประเด็นเหล่านี้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน แม้บุคคลจำนวนมากที่ปรากฏในการศึกษาครั้งนี้ได้จากโลกนี้ไปแล้ว แต่ตำนานของทุกท่านจะได้รับการรำลึกถึงและสรรเสริญจากคนรุ่นหลังตราบนานเท่านาน

รายการอ้างอิง

- กังวาล พองแก้ว. (2563). การนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้มีความหลากหลายทางเพศในสื่อด้านข่าวและผลกระทบต่อผู้มีความหลากหลายทางเพศ. สถาบันอิศรา มูลนิธิพัฒนาสื่อมวลชนแห่งประเทศไทย.
- กังวาล พองแก้ว และยิ่งยอด มัญชุวิสิฐ. (2566). การใช้ประโยชน์โซเชียลมีเดียแบบคอนเวอร์เจนซ์ของร่างทรงและผู้ประกอบพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นเกย์และหญิงข้ามเพศในช่วงแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 31(1), 1-16.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2549). ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา. เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- กิริติ ชนา. (2545). ทางสายที่สาม. อรุณ.

- กุลภา วจนสาระ. (2551). *มีเรื่องเพศแบบไหนในห้องสมุดและข่าว: หนังสือ เอกสารวิชาการ ข่าว และบทความ*
ในฐานะข้อมูลสุขภาวะทางเพศ. มุลินีสร้างใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช. (2530, 5 ตุลาคม). ซอยสวนพลู. *สยามรัฐ*. หน้า 8.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช. (2530, 8 ตุลาคม). ซอยสวนพลู. *สยามรัฐ*. หน้า 9.
- จเร สิงห์โกวินท์. (2557). สื่อตีตรา: การผลิตข้ามายาคติ เกย์ ในสังคมไทย. *วารสารนิดาภาษาและการสื่อสาร*, 18(20), 64-76.
- จิตติมา ภาณุเดช. (2551). 11 ปีแห่งการเคลื่อนไหวของข่าวความหลากหลายทางเพศ. ใน *กุลภา วจนสาระ*
(บรรณาธิการ). มีเรื่องเพศแบบไหนในห้องสมุดและข่าว: หนังสือ เอกสารวิชาการ ข่าว และบทความ
ในฐานะข้อมูลสุขภาวะทางเพศ (หน้า 92-98). มุลินีสร้างใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2547). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.*
- ฐิติกร เตรยาภรณ์. (2543). *ภาพลักษณ์ของกลุ่มชายรักร่วมเพศที่สะท้อนจากเนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวันไทย*
ช่วงปี พ.ศ. 2508-2543. [วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- เดลินิวส์. (2530, 3 สิงหาคม). เสรีปกป้องเกย์-เมียน้อยต่างหากพาหะ ‘เอดส์’ ยันตัวเองไม่ล่าสอน ปลดโรค.
 หน้า 1.
- เดลินิวส์. (2530, 4 มิถุนายน). หนุ่มอกโตจิตผิดปดโรคทหาร. หน้า 4.
- เดลินิวส์. (2530, 6 พฤษภาคม). นัศ 2 หนุ่มไปเสฟสุขบนแฟลตกลับถูกรุมปลิดชีวิตสุดอนาถ. หน้า 1.
- เดลินิวส์. (2530, 6 พฤษภาคม). เอาตัวไปสอบข้อหา ฆ่าฝรั่งสอนศาสนา สอบปากคำสารภาพลั่น คนตายเป็น
 ประเภทชายขอบไม่ป่าเดียวกัน. หน้า 1.
- เดลินิวส์. (2530, 8 เมษายน). อาภัสรา 2 โชว์ของดี พันทหาร. หน้า 1.
- เดลินิวส์. (2530, 10 สิงหาคม). อภิปราย ‘เกย์’ เกียงกันขรม. หน้า 1.
- เดลินิวส์. (2530, 13 เมษายน). กะเทย...แพทยวินิจฉัย ชี้ว่าเป็นพวกจิตวิปริต. หน้า 1.
- เดลินิวส์. (2530, 21 มกราคม). ฆ่า ‘เกย์ควีนส์’ รัดคอตายโหด นอนเปลือยควาวิมานรักเร่งกำหนด. หน้า 1.
- เดลินิวส์. (2530, 23 เมษายน). ฆ่าฝรั่ง ‘ถั่วดำ’ สุดโหด. หน้า 1.
- เทอดศักดิ์ รมจำปา. (2545). *วาทกรรมเกี่ยวกับ "เกย์" ในสังคมไทย พ.ศ. 2508 - พ.ศ. 2542. [วิทยานิพนธ์ศิลป*
ศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ไทยแท้. (2474, 6 มิถุนายน). *สนามหญิงสาวชายหนุ่ม.* หน้า 3.
- ไทยรัฐ. (2504, 5 มกราคม). รุมซ้อมสาวหลงแพนกะเทย! พี่ชายกับแม่ช่วยกันสั่งสอน สาวสลบ ไปลิศตามตะครุบ.
 หน้า 1.
- ไทยรัฐ. (2504, 6 มกราคม). *กะเทยคดีก่อคดี ‘รักฝังใจ’.* หน้า 1.
- ไทยรัฐ. (2508, 7 ตุลาคม). ตามล่า ‘กะเทย’ พกปืนฆ่า บก. ฝรั่ง คั่นบางกอกเวิลด์หาหลักฐาน เผยผลพิสูจน์
 ‘ทวาร’ โซเฟอร์ไม่พบเชื้ออสุจิ “คำสารภาพ บก. เบอริแกน เผยเหตุที่ชอบเด็กผู้ชาย. หน้า 1.
- ไทยรัฐ. (2513, 4 กุมภาพันธ์). ฆ่าตัดเปลี่ยนเพศสาวสังคม แพทย์ไทยเผยผลสำเร็จทำมาทั้งหมด 4 ราย. หน้า 1.
- ไทยรัฐ. (2514, 6 กันยายน). กลุ่มกะเทยพร้อมใจสนับสนุนให้สังคมยอมรับชีวิตผัวเมีย ถ้าสำเร็จจัดพิธีแต่งงาน
 ทันที. หน้า 1.
- ไทยรัฐ. (2514, 12 กันยายน). *กะเทยจำกะเทย.* หน้า 9.
- ไทยรัฐ. (2514, 13 กันยายน). *เราไปจดทะเบียนกันเหอะ!* หน้า 5.

- ไทยรัฐ. (2514, 15 กันยายน). *กะเทยชั้นนำขอ กม. คุ่มครองชีวิตคู่*. หน้า 1.
- ไทยรัฐ. (2514, 25 ตุลาคม). *กะเทยไทยวัย 22 เปลี่ยนเพศแค่ทรวงอก จะกลับไปทำอวัยวะเพศอีกหนค่าใช้จ่าย 8 หมื่น*. หน้า 9.
- ไทยรัฐ. (2515, 1 พฤศจิกายน). *‘รักร่วมเพศ’ แพร์กามโรค กรมการแพทย์ชี้ ‘กินถึงลำไส้’*. หน้า 1.
- ไทยรัฐ. (2515, 10 พฤศจิกายน). *กะเทย ‘ซวด’ ชิง นส.ไทย ก.ก. ให้ประกวดกันเอง*. หน้า 1.
- ไทยรัฐ. (2515, 10 พฤศจิกายน). *กะเทยแปลงเพศขอสิทธิประกันสังคม ชิง นส.ไทย อ้างเป็นหญิงขอทำพิสูจน์สาวจริง-เทียม*. หน้า 1.
- ไทยรัฐ. (2515, 26 ธันวาคม). *ห้ามประกวดยอตกะเทยไทย ผู้จัดวิ่งเต้นให้เดินโชว์ชุดแพชั่น*. หน้า 1.
- ไทยรัฐ. (2515, 31 ตุลาคม). *เกย์ควินเผยวิธีหาภักดิ์ร่วมเพศ*. หน้า 1.
- ไทยรัฐ. (2517, 8 กันยายน). *ตัด ‘อวัยวะเพศ’ แปลงชายให้เป็นหญิง แพทย์ รพ. กลาง ผ่าตัดสำเร็จ*. หน้า 1.
- ไทยรัฐ. (2530, 14 สิงหาคม). *พ่อแม่ตื่นกลัว เกย์-ทอม-ตุ๊ด เกิด “ก๊อม” พวกริบัติกลุ่มใหม่ พ่อแม่ตื่นตัวกลัวลูกผิดเพศ*. หน้า 1.
- ไทยรัฐ. (2530, 18 กุมภาพันธ์). *“ฉันผู้ชายนะยะ” ลบลัทธิ “นวลฉวี” วิเศษคู่ถึง 10 ล้านแน่*. หน้า 17.
- ไทยรัฐ. (2530, 27 มิถุนายน). *เชือดคอฆ่า “เกย์” คาห้อง ฆ่าโหดเกย์ควินสี่ย่านพัฒนพงศ์หมกแฝดเอเชียย่านพญาไท*. หน้า 1.
- ไทยรัฐ. (2530, 31 ธันวาคม). *10 ชาวใหญ่ปี 2530 ของเมืองไทย*. หน้า 3.
- นฤพนธ์ ตัววิเศษ. (2553). *ขบวนการเคลื่อนไหวของเกย์ในสังคมไทย ภาคปฏิบัติการและกระบวนการทัศน์*. [วิทยานิพนธ์สังคมสังเคราะห์ศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- บางกอกการเมือง. (2467, 9 กรกฎาคม). *ชายหรือหญิง*. หน้า 1.
- ประชาชาติ. (2478, 30 มิถุนายน). *ตำรวจทำลายห้องบำเรอซึ่งใช้เด็กชายแทนหญิง ขนาด 14 กว่า 15 หย่อนเจ้าสำนักก็เด็กหนุ่ม*. หน้า 1.
- พงศ์ สันติ. (2527, 1 กันยายน). *สาวจำแลงกับปัญหากฎหมาย*. สยามรัฐ. หน้า 10.
- พิมพ์ไทย. (2508, 10 ธันวาคม). *กะเทยยังจำอากาศเอก “เพื่อนนอน” แค้นผลาญเงิน-ผลรัก*. หน้า 1.
- พิมพ์ไทย. (2515, 26 ธันวาคม). *กะเทยสวยเผยทรรศนะประกวด ‘สาวงามประเภท 2’*. หน้า 10.
- มติชน. (2528, 17 มิถุนายน). *เอดส์ในสายตาดวงค์การอนามัยโลก คนป่วยเพิ่มขึ้นปีละสองเท่า*. หน้า 14.
- มติชน. (2530, 5 กันยายน). *แนะเกย์อย่าแสดงบทบาทเด่นเกิน ระวังได้ภัยรุ่มคิดเอาอย่าง*. หน้า 3.
- มติชน. (2531, 25 มกราคม). *เผยเด็กมัธยมฮิต “ลักเพศ” มากที่สุด*. หน้า 1.
- มติชนสุดสัปดาห์. (2525, 8-14 สิงหาคม). *เกย์: เดียวที่เป็นเลียนสังคม*. หน้า 7.
- มติชนสุดสัปดาห์. (2526, 17-23 กรกฎาคม). *วิปริตกามาของ ‘เกย์’ แสนวิไลศมาทรา*. หน้า 6-7.
- มติชนสุดสัปดาห์. (2531, 6-12 พฤศจิกายน). *ทรรศนะต่อ “เกย์” บุคคลที่เป็นเกย์กับการกระทำที่เป็นเกย์*. หน้า 41.
- มรรยาท อัครจันทโชติ. (2560). *การเล่าเรื่องแบบทรานส์มีเดียกับการสร้างความผูกพันร่วมในการสื่อสารประเด็นทางสังคม*. [วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- รังสิต ห่มระยง. (2531, 17 ตุลาคม). *รักร่วมเพศไม่ใช่เรื่องผิดปกติ*. มติชน. หน้า 21.
- รุ่ง จินตนา. (2530, 10-17 มิถุนายน). *รักร่วมเพศ ภัยที่มาเยือนชาวเกย์*. อาทิตย. หน้า 44-45.
- สยามรัฐ. (2530, 11 กรกฎาคม). *“เอดส์” เตือนชาวเกย์อย่าล่าสอนให้มาก*. หน้า 1.

- สยามรัฐ. (2530, 11 สิงหาคม). แห่ฟัง ‘ผู้ชายนยะยะ’ ลั่นห้อง สอง ดร. ปะทะกันมันหยุด. หน้า 1.
- สุกัญญา บุณเดชาชัย. (2548). *การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุไลพร ชลวิไล. (2562). *เพศแห่งสยาม ประวัติศาสตร์ความหลากหลายทางเพศ*. สถาบันพิพิธภัณฑการเรียนรู้แห่งชาติ.
- อรอนงค์ อินทรจิตร. (2528, 15 ธันวาคม). รกร่วมเพศไม่ใช่เรื่องผิดปกติ. *สยามรัฐ*. หน้า 4.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2562). *คิดอย่างมิเชล ฟูโกต์ คิดอย่างวิพากษ์: จากวาทกรรมของอัตบุคคลถึงจุดเปลี่ยนของอัตตา*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อายุมงคล โสณกุล. (2527, 2 กันยายน). นายนางนางสาว. *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. หน้า 322-323.
- แอ๊ด เกลินวิล์. (2530, 23 สิงหาคม). ไอ้น้องเอ๋ย กว่าจะเติบโตได้ในสังคม. *เดลินิวส์*. หน้า 3.
- โอภาส ธรรมวานิช. (2527, 3-9 พฤศจิกายน). รกร่วมเพศ...ประเทศเจริญ. *อาทิตย์*. หน้า 39-40.
- Abidin, C., & Cover, R. (2018). Gay, famous and working hard on YouTube: Influencers, queer microcelebrity publics and discursive activism. In Aggleton, P., Cover, R., Leahy, D., Marshall, D., & Rasmussen, M. L. (Eds.), *Youth, sexuality and sexual citizenship* (pp. 217-231). Routledge.
- Bangkok Post. (1986, July 5). *Homosexuality-a mental handicap for teenagers*. p. 1.
- Bangkok Post. (1987, September 28). *Looking at homosexuality as a 'psycho-social disease'*. p. 1.
- De Lind van Wijngaarden, Jan, W., & Fongkaew, K. (2020). "Being born like this, I have no right to make anybody listen to me: understanding different forms of stigma among Thai transgender women living with HIV in Thailand. *Journal of Homosexuality*, 68(14), 2533-2550.
- Fongkaew, K., et al. (2017). "Gay guys are shit-lovers" and "lesbians are obsessed with fingers": the (mis)representation of LGBTIQ people in Thai news media. *Journal of Homosexuality*, 66(2), 260-273.
- Foucault, M. (1978). *The history of sexuality, volume 1: an introduction*. Pantheon Books.
- Hall, S. (1997). The work of representation. In Hall, S. (Ed.), *Representation: cultural representations and signifying practices* (pp. 13-74). Sage.
- Hsieh, H. F. & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(1), 1277-1288.
- Jackson, P. A. (1995). *Dear Uncle Go: Male homosexuality in Thailand*. Bua Luang Books.
- Jackson, P. A. (1999). An American death in Bangkok: the murder of Darrell Berrigan and the hybrid origins of gay identity in 1960s Thailand. *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies*, 5(3), 361-411.
- Kanwerayotin, S. (1986, August 10). Witty line and dirty jokes keep you awake. *Bangkok Post*. p. 12.

- Ming, N. L. W. (2022). *Influencers and hashtags: Thai youth identities in social media*. [Master of Arts in Thai Studies, Chulalongkorn University].
- Pornsrisuk, S. (1984, September 24). *Fighting for the right to change one's sex*. *Bangkok Post*. p. 11.
- Siripol, S. (1983, February 21). *Gay rights vs moral law*. *Nation*. p. 9.

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University